

VOCEA AUTORITĂȚILOR LOCALE

BULETINUL INFORMATIV AL CONGRESULUI AUTORITĂȚILOR LOCALE DIN MOLDOVA nr. 1 (10), 2014

CALM, LA MOMENTUL BILANȚULUI

UN AN SUB SEMNUL COEZIUNII ȘI SOLIDARITĂȚII!

Dragi prieteni și stimați colegi!

Suntem la un nou început, generat nu numai de debutul unui nou an, dar și de multitudinea de planuri pe care le-am trasat, astfel încât consolidarea autonomiei locale să devină un fenomen real, palpabil pentru fiecare edil și, respectiv, pentru fiecare localitate, chiar din cele mai îndepărtate colțuri ale țării. Pe de o parte, sfârșitul anului înseamnă, de multe ori, lipsa de resurse, de răbdare, aprofundarea crizei, iar pe de alta, gândurile noastre se îndreaptă spre noi perspective, implementarea cărora depinde direct proporțional de implicarea noastră, de intensitatea dorinței de a construi un prezent și un viitor mai bun pentru cetățenii care ne-au învestit în funcții.

Sfârșitul și începutul de an sunt întotdeauna platforme de bilanțuri și noi promisiuni. Instituțiile statului își prezintă activitatea, Executivul încearcă să-și demonstreze eficiența și bunele intenții, partidele își numără inițiativele sociale și-și atrage electoratul cu lozinci mai vechi sau mai noi. Noi, cei care știm cel mai bine problemele locuitorilor, cei care trăim cu preocupările lor cotidiene, urmează să ne facem în continuare cunoscută atitudinea și opinia față de evenimentele care ne privesc și ne afectează activitatea.

Lăsăm în urmă un an plin de muncă și dăruire, cu probe de foc care au testat prietenii și valori, principii și inițiative.

În pofida unor neînțelegeri și ezitări din partea guvernării privind implementarea politicilor de descentralizare, anul 2013 a fost unul al coeziunii în mediul APL, o perioadă în care fiecare membru CALM a înțeles că eficiența anumitor inițiative depinde de gradul de solidaritate și unitate din interior. Astfel, împreună am reușit să ne facem tot mai auzită vocea, iar Congresul Autorităților a devenit cu adevărat o portavoce a intereselor APL nu numai pe plan intern, dar și pe cel extern.

Una dintre realizările notabile ale anului care a trecut a fost reprezentată de Campania de promovare a Legii Finanțelor Locale, desfășurată pentru și alături de Dvs. Cu mare părere de rău, acest nou sistem de finanțare va fi implementat din 2015, dar nici acest lucru nu este o certitudine. Din păcate, reprezentanții guvernării nu au ascultat toate argumentele CALM, pe care le-am prezentat cu regularitate, iar primarii vor trebui, cel puțin încă un an, să activeze în condiții de austeritate și lipsă de independență. Totuși, faptul că acest document-cheie pentru APL a fost votat în lectură finală este un rezultat al implicării

CALM și, implicit, al Dvs., deoarece planul riscul ca aprobarea să fie amânată și mai mult.

În anul care a trecut am rezolvat problema salarizării primarilor, astfel încât această funcție de demnitate publică să fie recompensată la justa valoare, iar edilii să beneficieze de retribuții într-adevăr demne. **1 februarie, tot grație eforturilor noastre comune, a devenit oficial și irevocabil un simbol pentru noi toți - Ziua Autonomiei Locale.** Am demonstrat că suntem o putere și o forță greu de neglijat, după ce aproximativ 600 de primari s-au convocat în Piața Marii Adunări Naționale pentru a-și adjudica dreptul la un salariu decent, dar mai ales pentru a cere o autonomie reală în cadrul APL.

În anul 2013, CALM a intensificat dialogul nu numai cu instituțiile statului, dar și cu organismele europene. Astfel, expertiza organizației, care reprezintă majoritatea comunităților locale din Republica Moldova, a fost solicitată în permanență, chiar dacă nu la cota la care aspirăm. Totuși, CALM a reușit să devină un nume de referință și și-a consolidat influența atât pe plan intern, cât și pe cel extern.

Anul 2013 a fost un an al colaborării pentru fiecare membru CALM. **Un număr record de înfrățiri și de proiecte comune de colaborare au fost semnate cu reprezentanții APL din diferite țări, precum România, Lituania, Slovenia, Ucraina, Germania, Franța etc.**

Tot în anul 2013, primarii au putut vedea cu ochii lor cum funcționează APL în adevăratele democrații, în cadrul diverse-

lor vizite de studiu și documentare organizate de CALM. Sperăm că acest schimb experiență, care face parte din filosofia CALM, va fi pus în serviciul comunității și vă va fi de un real folos în munca pe care o depuneți.

În anul 2013, echipa CALM a devenit mai unită, iar numărul membrilor a crescut. Sperăm ca în noul an să se regăsească în familia CALM toți reprezentanții APL din țară, deoarece apartenența la Congres este doar în beneficiul lor și al localităților pe care le conduc cu dedicație.

Anul imaculat al Calului 2014 ne va găsi, cu siguranță, tot la posturile noastre, tot în serviciul comunității. Tragem linie și trasăm noi planuri, ținând cont de lecțiile și experiențele lui 2013. CALM vă urează un nou început reușit, o continuitate firească a eforturilor depuse și o finalitate reușită a tuturor proiectelor pe care le nutriți. **Vă urăm un sincer "La mulți ani!" și vă mulțumim că faceți parte din echipa CALM.** Doar împreună vom reprezenta o putere indistructibilă, doar cu eforturi conjugate vom avea succes în promovarea inițiativelor benefice dezvoltării APL. Am văzut, drumul descentralizării este unul anevoios, plin de hop-uri și de gropi, de aceea viitorul acestui sistem depinde de fiecare dintre noi și de capacitatea noastră de a ne sincroniza acțiunile și de a fi combativi, incisivi, coerenti și consecvenți în năzuințele noastre.

**Cu sincer devotament și cele mai bune urări de bine,
Echipa CALM**

PLUGUȘORUL ALTERNATIV: URĂRI PENTRU APL

Aho, aho, flăcăi voinici
De prin țară și de-aici,
Din ținuturi orheene.
Cahulene, bricenene,
De la deal sau din câmpie,
Cu bani și cu sărăcie,
Cu căciula cât trăsura,
Strigați cât vă ține gura:
"Ce-i de bine să se-adune,
Iar ce-i rău facă-se scrume!
Viscolul să le comprime,
Să le ducă-n ceea lume!"
Trageți din buhai vârtos,
Clopoțiți cât mai voios,
Zdrăngăniți din zurgălăi
Într-un glas cu toții, măi:
Hăăăăi, hăăăăi!

Veniți lângă plug aproape
Ca să-ncepem de la sate
Să urăm noi bunăstare
În case și pe ogoare
Apoi vom opri-n raioane
Ca din piepturi să răsun
Pentru oameni doar dreptate,
În belșug și sănătate.
Și-n orașe vom ajunge,
Chișinăul să alunge
Dintre ziduri, cu ghiotura:
Pizma, hoția și ura.
Tropotiți ce-i rău, flăcăi!
Să rășchirăm măturoiu
Și-n palat, la Guvernoiu,
Că doar el s-a ținut tare,
Promițând descentralizare
Celor din administrațiile locale.
Ca să ne poată speti,
Ba chiar spre a ne prosti
Cu strategia documentată,
De europeni lăudată
Lăută cu rozmarin
Trâmbițată la străini
Și trecut la rebut
Pentru un nou început
Că nu-i primarul priceput
Să guverneze bani de stat
Și probleme de la sat
Voie bună să creăm
Strategia să o lăsăm
Țara să o integrăm
La mult sfat să nu mai stăm.
Să fim zdraveni, măi flăcăi,
Să muncim din ce avem
Deputaților să le strigăm
Hăăăăăi, hăăăăăăăăăi!

Bună vreme, deputați!
Verzi, roșii sau în albastru colorați
Străjuțiți cu greu reforme
După conținut și forme
Când politic, când juridic
Lucrul vostru vreau să-l critic
Multă amărăciune strângeți
Până-n "cresle" să ajungeți
Și-ntr-o clipă meditați
De popor vă lepădați
Pentru a aduna putere
Bani, relații și avere
La primari din deget dați
Bunăstare să creați
Pentru Truda lor, flăcăi
la strigați cu toții
Hăăăăăăăi, hăăăăăăăi!

Mai trecem pe la Guvern
Normative să negociem
Dar ne-a dat doar un flecuț
Pentru că, taman în puț
Stăm cu nivelul de trai –
Nici în iad și nici în rai.
Trageți brazda cât de-adâncă
Ca să se prăvale-o stâncă
Peste-a lor cârmuiri rele
Că ne amăgim cu ele!
De-am ajuns taman-aman
Ca un câine de maidan
Și cu-un deținut, măi frate
Să-nfulece din bucate
De către stat alocate,
Din bani publici procurate
Și măicuța, și sugarul
Asta da, democrație!
Fir-ar mutra lor să fie
Lângă gard, la pușcărie
Dar și fumul prin desagi
Că tare le suntem dragi!
Că tot taie și iar taie
Pân-om bea apă cu ploaie
Iar în loc de șpriț din vin
(Nu-i chiar creștinesc destin!)
O să-nchinăm cu venin
Și-om mânca doar ce ciordim...
De pe la UE, măi vere,
Unde mergem cu plăcere
Europa să trăiască!
Moldovenii... s-o "stroiască"!
Mai mult pe la ei acasă
Biciuțiți la ei, flăcăi!
Hăăăăăăăăăi, hăăăăăăăi!

CALM 2013, LA ORA BILANȚULUI

Majoritatea primarilor, președinților și vicepreședinți de raioane, consilierilor locali, și-au exprimat în nenumărate rânduri opinia că, în anul 2013, Congresul Autorităților Locale a traversat unul dintre cei mai prolifizi ani de la înființare. Evenimentele care s-au derulat și poziția tranșantă pe care a abordat-o CALM în negocierile cu autoritățile și în dialogul cu instituțiile europene, au consolidat poziția și influența organizației atât pe plan intern, cât și pe segmentul internațional. La un nou început, am discutat cu Tatiana Badan, președinte al organizației, despre succesele anului trecut, dar și despre provocările, planurile și perspectivele lui 2014.

Pentru CALM, care reprezintă marea majoritate din APL, anul 2013 a fost unul pe cât de productiv, pe atât de provocator și agitat. A fost, înțepând chiar de la 1 februarie, atunci când primarii au manifestat în PMAN...

Tatiana Badan: Într-adevăr, anul 2013 a fost unul productiv, în care vocea APL din Republica Moldova a început să se audă tot mai mult atât pe plan intern, cât și extern. Această stare de lucruri vorbește despre o adevărată consolidare a forțelor și o solidaritate fără precedent în mediul APL. Mă

IANUARIE

- **Consiliul de Administrație a decis organizarea manifestării de protest în favoarea consolidării autonomiei locale;**
- **CALM devine membru al Consiliului Municipalităților și Regiunilor din Europa (CEMR) și al Uniunii Mondiale a Orașelor și Autorităților Locale (UCLG).**

bucur că am reușit să fim acel liant care i-a unit pe primari, în tendința lor firească de a clarifica regulile de joc, dar și de a îmbunătăți viața cetățenilor care i-au ales în funcții. Anul acesta familia CALM a crescut cu peste 100 de comunități, acum avem peste 600 de membri ai CALM-ului. Este încă un argument forte în favoarea ideii că drumul ales de CALM e cel corect. Rețeta succesului e simplă – autoritățile publice locale au înțeles că anume ele sunt CALM și că scopul nostru ține în exclusivitate de apărarea și promovarea intereselor APL. Aveți dreptate, ziua de 1 februarie a fost un eveniment excepțional și un examen serios pentru CALM. Noi l-am susținut cu brio, deoarece niciodată în istoria țării nu s-a adunat în inima capitalei un număr atât de impresionant de edili locali, care reprezintă milioane de cetățeni! La inițiativa CALM, a fost stabilită Ziua Autonomiei Locale, care a fost sărbătorită pentru prima dată în acest an, însă noi am venit în PMAN nu numai pentru a marca evenimentul, dar și pentru a cere o atitudine corectă din partea Parlamentului, Guvernului. Cu forțe comune am înregistrat și anumite progrese în negocierile cu puterea centrală.

Viorel Furdui: Această zi nu a fost selectată întâmplător. Ea este una istorică și e legată de faptul că anume pe 1 februarie 1998 a fost aprobat și a intrat în vigoare un document de o importanță deosebită, și anume Carta Europeană a Autonomiei Locale. Din păcate, în Republica Moldova este un act mai puțin cunoscut, chiar dacă reprezintă, dacă vreți, un fel de Biblie a APL, în care sunt stipulate drepturile noastre. Pentru administrația locală, dar și pentru toată societatea în ansamblu, Carta poate fi tratată pe picior de egalitate cu Convenția Europeană pentru Drepturile Omului. Astfel, acest document valoros impune aplicarea regulilor care garantează independența politică, administrativă și financiară a APL. Dacă e să ne întoarcem la manifestarea din fața Executivului, obiectivul principal al evenimentului a fost sensibilizarea opiniei publice și a factorilor decizionali din Republica Moldova asupra situației extrem de grave în domeniul APL, necesitatea de promovare mai activă a procesului de descentralizare și întreprinderea unor acțiuni urgente și concrete în domeniul consolidării autonomiei locale. Totodată, toți primarii prezenți în PMAN au accentuat necesitatea revizuirii statutului actual al persoanelor cu funcții de demnitate publică din cadrul APL. Rezultatele nu au întârziat să apară. Astfel, Guvernul a aprobat modificările legislative în vederea măririi salariului persoanelor cu funcții de demnitate publică din cadrul APL, cu 48%. De asemenea, au fost anulate o serie de acte normative depășite și contrare principiilor autonomiei locale, în special cele ce se referă la organigramă și statele de personal, precum și cele prin care se stabilesc numărul de linii de telefoane, cantitatea de combustibil etc. Este un succes incontestabil al anului 2013.

Tatiana BADAN, președinte CALM, primar de Selemet:

"Familia CALM a crescut considerabil în anul 2013, iar acum avem peste 600 de membri..."

La etapa aceea, v-ați propus să eficientizați comunicarea între CALM, Parlament și Guvern și chiar semnarea unor memorandumuri în acest sens.

Am impresia sau în ultimele luni ale lui 2013, în contextul aprobării Legii Finanțelor Locale, relațiile de prietenie s-au mai deteriorat?

Tatiana Badan: Atunci, într-adevăr, am reușit să îmbunătățim comunicarea cu nivelul central. Și acum avem discuții productive, separate, cu unele entități din cadrul acestor structuri statale, dar este loc de mai bine. Este o sarcină importantă pentru noul an, deoarece din cauza lipsei unei comunicări eficiente au apărut mai multe contradicții, care au afectat calitatea actelor normative, iar Guvernul ia uneori decizii pripite fără a afla informațiile veridice din prima sursă, și anume de la CALM. Asta, în situația în care

FEBRUARIE

- **Manifestarea cu prilejul primei aniversări a Zilei Autonomiei Locale și a Lucrătorului APL, marcată de peste 500 de primari și președinți de raioane, în formă de miting, în favoarea autonomiei locale și contra discriminării APL;**
- **Anularea unei serii de acte guvernamentale ce limitau autonomia locală: state de personal, telefon, benzina etc.**

organizația noastră este cea mai interesată de realizarea cu succes a programului guvernamental în ceea ce privește descentralizarea și consolidarea autonomiei locale. Dar vrem fapte, nu promisiuni.

Viorel Furdui: Trebuie să remarcăm că, în pofida unor amenințări și presiuni nemai-văzute, sute de primari din diferite regiuni ale țării, reprezentați ai tuturor partidelor parlamentare și independenți, s-au reunit pentru a doua oară în Piața Marii Adunări Naționale pentru a-și prezenta argumentele în favoarea Legii Finanțelor Locale și a determina autoritățile să promoveze în regim de urgență noile prevederi, începând cu 1 ianuarie 2014. Din păcate, argumentele edililor nu au fost ascultate, de aceea Consiliul CALM a decis fortificarea dialogului cu importante organisme internaționale, care au o pondere serioasă în domeniul nostru de intervenție. Este vorba de CoE, NALAS, CORLEAP, instituții pe care le informăm constant despre parcursul reformelor în APL și problemele cu care se confruntă primarii, mai ales după ce ne-am lovit de un perete de neînțelegere din partea autorităților de acasă.

Revendicarea primarilor a fost neglijată de autorități, chiar dacă reforma finanțelor publice locale este un capitol important, declarat în Programul de guvernare...

Tatiana Badan: Descentralizarea, mai ales cea financiară, a puterii locale este o reformă cerută de ani de zile autorităților de la Chișinău și de forumurile europene, în speță Consiliul European. Nefiind auziți acasă, primarii, care au participat la sesiunea de toamnă a Congresului Autorităților Locale și Regionale al Consiliului

Europei, care s-a desfășurat între 27 - 31 octombrie la Strasbourg, au organizat un flashmob de sensibilizare a opiniei publice europene. Acesta s-a desfășurat în fața forului european și a atras atenția sutelor de participanți la Congres. Am fost auziți de Comisia Europeană, nu numai pentru că suntem membri ai Consiliului Municipalityților și Regiunilor Europene (CEMR), dar mai ales că partenerii noștri și-au dat seama de potențialul organizației, de capacitatea CALM de a promova schimbarea în guvernarea locală, astfel încât țara noastră să fie acceptată cu adevărat în familia europeană.

Viorel FURDUI,
director executiv CALM:
„Noi vedem o schimbare a mentalității atât la nivelul APL, cât și un reviriment pe acest segment al celor care se află la guvernare...”

Viorel Furdui: Dacă aruncăm o privire asupra întregului an 2013, vedem o schimbare semnificativă a mentalității în rândul APL, cât și un reviriment pe acest segment al celor care se află la guvernare. APL încep să se aprecieze la justa valoare, să înțeleagă că reprezintă o forță importantă în stat, că fără o APL pregătită și respectată nu ne putem mișca înainte. De aici pornesc și alte lucruri pozitive care s-au întâmplat. APL au ieșit în public de nenumărate ori, primarii și-au prezentat în mass-media punctul de vedere și au cerut în diferite circumstanțe o mai mare descentralizare, o mai bună relație cu administrația publică centrală, au cerut respect și instrumente viabile, care să-i ajute să-și exercite cât mai bine funcția. Anume grație acestei schimbări de optică, Republica Moldova se plasează, la capitolul democrației locale, în avangarda statelor din Parteneriatul Estic. Desigur, mai avem niște reminiscențe. Politicienii actuali aplică, ca și predecesorii lor, metode vechi de presiune și diferite forme de șantaj, care nu ar trebui să-și aibă loc într-o țară pretins europeană, dar trebuie să recunoaștem că avem și semnale pozitive. Acest fenomen trebuie să ne bucure. Atunci, când stăteam în fața Consiliului European, unii colegi, chiar din țările din sud-estul Europei care sunt deja membre ale UE, ne priveau cu invidie și spuneau că am făcut un salt enorm în democrație, că primarii moldoveni au înțeles care e miza schimbării, au curajul de a ieși în public pentru a-și adjudeca drepturile. La Strasbourg, primarii au manifestat pașnic, de fapt ca și la Chișinău. Au încercat să demonstreze că democrația locală este un element foarte important, la care trebuie să atragă atenție atât factorii interni,

MARTIE

- **Adoptarea modificărilor la Legea nr. 355, prin care au fost majorate salariile persoanelor cu funcții de demnitate publică din cadrul APL;**
- **Participarea unei delegații de 25 de primari la Sesiunea XXIV-a a Congresului Autorităților Locale și Regionale al Consiliului Europei (CALRCE).**

cât și cei externi. Ceea ce solicită ediliile e în perfectă concordanță cu angajamentele pe care și le-a asumat guvernarea în fața partenerilor europeni.

Tatiana Badan: Noi nu venim doar cu cerințe, dar ne asumăm această responsabilitate de exercitare a unei guvernări democratice la nivel local, de susținere a inițiativelor productive și de dezvoltare a țării, de implementare a reformelor democratice. Într-adevăr, toți colegii din alte țări au apreciat CALM pentru activismul de care dă dovadă, în contextul în care în baza expertizei CALM, importante structuri europene, precum APCE, NALAS, CALRCE etc., au elaborat mai multe recomandări pentru țara noastră.

Viorel Furdui: Într-adevăr, pe plan extern, CALM și APL-urile din Republica Moldova au produs o impresie foarte bună, putem spune chiar, au influențat politicile Uniunii Europene prin luările de poziție și propunerile concrete privind rolul descentralizării și consolidării autonomiei locale în țările Parteneriatului Estic, accesului direct al APL la fondurile UE, diminuarea sau anularea contribuțiilor la proiectele europene, o atenție sporită față de democrația locală în țările de Sud-Est în calitate de element fundamental al democratizării sustenabile în acest spațiu geografic etc. Numele CALM a fost menționat ca unul de referință în diverse documente emise de foruri europene, iar aceasta este o recunoaștere clară a meritelor membrilor Congresului. O altă dimensiune de stabilire a parteneriatelor externe sunt contactele și legăturile strânse cu asociațiile guvernelor locale din Europa, care sunt un element important de consolidare a capacităților, schimb de experiență, precum și de promovare comună a politicilor favorabile APL în diferite structuri europene. CALM menține relații foarte prietenoase, fructuoase și importante în special cu asociațiile autorităților locale din Norvegia, Polonia, Cehia, Letonia, Lituania, Bulgaria, România, Turcia, Estonia, Suedia, Georgia și cu asociațiile din țările-membre NALAS. Adicional contactelor cu asociațiile autorităților locale, CALM acordă o atenție sporită relațiilor cu structurile europene și internaționale ale administrației publice centrale. Totodată, au fost stabilite relații de lucru și colaborare cu Ambasadele SUA, Suediei, Norvegiei, Poloniei, Cehiei, României, Germaniei, Comisiei Europene, dar și cu donatorii care susțin APL, precum USAID, GIZ, UNICEF, UNDP, UN WOMEN, SIDA, etc.

Legea Finanțelor Locale va fi doar pilotată în acest an. Ampla campanie de promovare a noului sistem de finanțare nu a dat rezultatele pe care le-ați așteptat. Cum veți proceda în continuare?

Tatiana Badan: Sigur, suntem foarte derutați de decizia guvernării de a amâna implementarea acestui document important. Dar, totodată, fără presiunea exercitată de membrii CALM, posibil, că noul sistem nici nu era pilotat în acest an și, poate, nici adoptat în lectură finală. Sigur

că amânarea, fie și pentru un an, e ca un magnet care trage APL cu mai mulți pași înapoi, dar noi suntem siguri că am făcut tot ce a depins de noi. Faptul că nu s-a găsit, la nivelul de sus, un consens politic, va fi, cu siguranță, taxat în alegerile care vin.

Credeți că autoritățile moldovenești vor fi presate, impuse de structurile europene să asigure implementarea Legii Finanțelor Locale, cel puțin înainte de semnarea Acordului de Asociere?

Tatiana Badan: Noi am primit mai multe semnale de încurajare din partea oficialilor europeni, cel mai recent fiind din partea lui Dirk Schuebel. Congresul Autorităților Locale va merge înainte, vom cere de la autoritățile centrale, Guvern, Parlament să-și respecte promisiunile. Noi înțelegem că orice reformă nu este un lucru ușor, dar suntem gata cu toții să participăm în acest proces de reformare. Ar fi bine ca autoritățile centrale să înțeleagă că Congresul Autorităților Locale nu doar cere, dar este gata să participe activ și să-și asume și responsabilitatea unor reforme.

Viorel Furdui: Suntem doar la o etapă de parafare a acestui acord, dar există o speranță mare că documentul va fi semnat. În ceea ce privește administrația publică locală, am mai menționat, în UE regionalizarea și autonomia locală joacă un rol foarte important, este fundamentul pentru dezvoltarea socială și economică. De aceea, eu cred că semnarea va fi condiționată de realizarea în practică a reformelor, majoritatea cărora rămân deocamdată doar la nivel de

MAI - SEPTEMBRIE

- **Vizite de studiu a unor grupe de primari în România, Ucraina, Lituania, Franța, încheierea acordurilor de cooperare;**
- **Participarea unei delegații la ședința Conferinței permanente a Autorităților Locale și Regionale din cadrul țărilor parteneriatului estic (CORLEAP) - septembrie 2013, Vilnius;**
- **Participarea unei delegații de circa 40 de primari la Târgul Municipalităților din Sud Estul Europei - NEXPO 2013;**
- **Primirea în vizită a delegațiilor din Lituania;**
- **Inițierea unei campanii de promovare a Legii Finanțelor Locale - seminare informative în circa 20 de raioane, campanie mass-media, întruniri cu factorii decizionali, declarații și adresări.**

legi și pe hârtie. Sperăm că timpul promisiunilor deja a trecut și Republica Moldova va trebui să demonstreze prin fapte concrete adeziunea sa la valorile europene, inclusiv în domeniul democrației locale. Pe de altă parte, și noi vom insista asupra descentralizării financiare. Sperăm că autoritățile publice centrale și factorii decizionali vor conștientiza și mai mult rolul important al administrației publice locale.

Cum apreciați dialogul cu puterea în 2013?

Tatiana Badan: Nu a fost unul rectiliniu. CALM întotdeauna a fost deschis unui dialog sincer, profesionist și cu respect reciproc. O colaborare destul de promițătoare am avut cu mai multe instituții guvernamentale: Ministerul Muncii și Protec-

Să lăsăm în poznă sfida
Că în față-avem ograda
Ruinață, ne-ngrijită
Vânăta și oropsită
Fiind în așteptare
Setoasă de descentralizare.
Bună vreme, domni primari
La muncitori și la țărani,
La vlădici și la sârmani,
La credincioși și... preoți,
La părinți și copilițe,
La hulubi și... porumbițe,
La bărbați și la femei -
Dă-le tu un alt teme!
Ca s-o ia de la capăt iar,
După un alt calendar.
Umflați obrazii, flăcăi
Hăăăăăăăăă, hăăăăăăăă!

Anul nou care ne vine
-Ce-am dori noi de la tine?
Să ne dai o țăr' de bine!
Ca în cel mult două luni
Coaliția să o aduni,
Experții să ne trudească
Strategie să croiască
Europa să plătească,
Primăria să înflorească
Pe hârtia cea domnească
Că doar anu-i cam amar
E unul electoral
Ca să bucure țărani
Că la Paște vin și banii
Care Paște nu contează
Important - țara visează!
În culori electorale
La Bruxelles, în coridoare
Pentru capitale tari.
Puțin capul ridicat
Pregătit de regim liberalizat
Întărit cu acord parafat
De Moscova îndepărtat!
Straista în furci aninați
Și pomene așteptați
Că anul care vineri
Va munci el pentru tine
La pluguri trași de cai de rasă
Coaliția să ne trăiască
Oprți plugul, moldoveni
Ruși, bulgari și lipoveni
Ce veți face - să vă meargă!
Electoratul să aleagă!
Mai mânați, măi
Hăăăăăăăăă, hăăăăăăăă!

Autor:
Nicolae TUDOREANU,
primar de Feștețița

CALM 2013, LA ORA BILANȚULUI

ției Sociale, Ministerul Mediului, Ministerul Educației etc. În acest sens, au fost perioade când părea că începe o comunicare mai bună. Însă, ulterior, apăreau din nou situații când s-au luat decizii și s-au adoptat acte, fără să se discute și să se ia în considerație poziția autorităților locale. Dar trebuie să menționăm că am avut o colaborare foarte bună pe mai multe aspecte. Țin să constat că o contribuție majoră în promovarea intereselor APL a avut-o și primarul municipiului Chișinău, Dorin Chirtoacă,

OCTOMBRIE - DECEMBRIE

- **Marșul și mitingul în susținerea adoptării și implementării legii finanțelor locale la care au participat circa 300 de primari;**
- **Vizitarea instituțiilor Consiliului Europei de către un grup de 25 de primari, participarea la ședința plenară a sesiunii a XXV-a a Congresului Autorităților Locale și Regionale al Consiliului Europei, organizarea unui flash mob în fața Consiliului Europei.**

care este și vicepreședinte CORLEAP. Colegul nostru a demonstrat o solidaritate foarte frumoasă cu colegii din teritoriu, a participat la toate acțiunile organizate de CALM în țară și peste hotarele ei. În plus, am avut o colaborare frumoasă cu multe structuri ale statului, cu deputați, miniștri. CALM este consultat cu regularitate, mai ales de Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Finanțelor, Ministerul Mediului, Ministerul Educației. Aș vrea să menționez și aportul important pe care l-am simțit din partea deputatului Iurie Țap, vicepreședintele comisiei de profil.

Viorel Furdui: În mod special, am dori să menționăm și să apreciem colaborarea CALM la nivel de Parlament, cu Comisia Administrație Publică și dezvoltare regională (președinte - Eduard MUȘUC și vicepreședinte - Iurie ȚAP), În acest sens, CALM a fost consultat pentru fiecare problemă care s-a discutat la nivel de comisie. Sunt și rezultate extraordinare ale colaborării noastre. În cazul Legii cu privire la aprovizionarea cu apă și canalizare, în urma dialogului s-a ajuns la o variantă acceptabilă pentru toți actorii.

Care sunt alte succese ale anului 2013?

Viorel Furdui: CALM a reușit să stabilească parteneriate, concluzare eficientă și contacte permanente cu mai multe instituții și organizații europene importante, specializate în promovarea și apărarea democrației, descentralizării și autonomiei locale. Relațiile cu aceste organizații sunt deosebit de semnificative pentru promovarea reformei APL din Moldova și dezvoltarea relațiilor între comunitățile locale din Moldova și alte țări europene. În special, printre organizațiile cu care CALM colaborează activ în ultima perioadă de timp pot fi menționate: Comitetul Regiunilor al Parlamentului European (CoR), Congresul Autorităților Locale și Regionale al Consiliului Europei (CALRCE), Conferința

permanentă pentru țările din Parteneriatul Estic (CORLEAP), Consiliul Municipalităților și Regiunilor din Europa (CEMR) etc. Relația cu aceste organisme se bazează nu numai pe schimbul de experiență și transferul de abilități, dar și pe o permanentă campanie de lobby a intereselor APL din Moldova, pe care o realizează CALM.

Ce vă doriți Dvs. și membrilor CALM în anul care a venit, care sunt provocările lui 2014 pentru APL?

Tatiana Badan: Ne dorim ca anul 2014 să fie unul rodnic, să avem mai multă colaborare, mai mult dialog la diverse niveluri. Mulțumim primarilor, președinților și vicepreședinților de raioane, consilierilor locali pentru susținerea cauzei comune, pentru solidaritate. În anul viitor, dacă ne vom ține împreună, vom putea realiza și mai multe lucruri în beneficiul comunităților care ne-au ales gospodari.

ANUL 2013

- **Creșterea numărului de membri ai CALM cu circa 100 de comunități locale;**
- **CALM a solicitat și a fost inclus în mai multe structuri consultative create la nivel central, printre care comisia parlamentară Administrație Publică și Dezvoltare Regională a Parlamentului RM. Printre ministere, care solicită opinia CALM și sunt deschise pentru colaborare, menționăm: Ministerul Mediului, Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Cancelaria de Stat, Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor, Comisia Națională pentru Populație și Dezvoltare etc.;**
- **CALM a delegat și participă în circa 16 grupuri de lucru de descentralizare sectorială create pe lângă Ministere;**
- **Participarea activă în procesul de elaborare și perfecționare a cadrului legal, acordarea serviciilor membrilor CALM și promovarea/apărarea intereselor APL din Republica Moldova;**
- **Au fost elaborate circa 60 de avize, propuneri și documente de poziție pe diverse subiecte de interes pentru APL: achiziții publice, salarizare, servicii publice, statutul alesului local, finanțe locale, tarife, educație etc.;**
- **Întâlniri cu reprezentanții instituțiilor europene, reprezentanților diplomatice și organizațiilor internaționale: președintele și Secretarul General al Congresului Puterilor Locale și Regionale al Consiliului Europei și alți reprezentanți ai CoE, ambasadorii Suediei, Franței, Ungariei, României, Poloniei, Norvegiei, reprezentanții SIDA, USAID, GIZ, Comisiei Europene etc.**

CALM BLITZ:

Sfârșitul de an este un prilej bun pentru a face bilanțuri și a trasa planuri de perspectivă. Alături de Dvs., CALM, în calitate de for al tuturor primarilor din Republica Moldova, depune eforturi conjugate, astfel încât să ne apropiem cât mai mult de mult visata autonomie și mult râvnita descentralizare. În același timp, încercăm să fortificăm și să eficientizăm comunicarea între noi, pentru că doar împreună suntem o putere și doar prin susținerea reciprocă putem atinge rezultatele scontate. În prima ediție din acest an ne-am dorit să prezentăm cât mai multe comunități, cu succesele din anul care a devenit deja istorie și planurile lor pentru 2014, de aceea i-am rugat pe mai mulți reprezentanți ai APL, de nivelul 1 și 2, să răspundă la o mică anchetă.

1. Care sunt cele mai importante realizări ale comunității și ale dvs., în calitate de edil, în anul 2013?

2. Ce înseamnă pentru Dvs. apartenența la CALM și ce activități desfășurate în 2013 credeți că au avut cel mai mare impact? Care, în opinia dvs., sunt restanțele/sarcinile pentru anul 2014 în domeniul descentralizării și fortificării autonomiei locale?

Rodica Cucereanu, primar de Crihana Veche, raionul Cahul:

"Doresc CALM-ului să treacă cu brio peste diverse capcane, comentarii acide și neprietenoase, aruncate de oameni care nu doresc schimbarea în APL!"

1. Am reușit să elaborăm proiecte importante, care vor reprezenta primul pas pentru accesul la fondurile europene care urmează să apară. Am accesat chiar un împrumut de la bancă ca să pregătim acest fundament. Este o problemă ecologică în localitate, din cauza lipsei unui sistem de canalizare. Noi l-am construit pe cel de aprovizionare cu apă, dar ne-am stopat la acest nivel, de aceea un proiect de acest gen este primordial pentru localitatea noastră. E un sat extraordinar de pitoresc, situat în lunca Prutului, un colț de rai care trebuie apărat de invazia guinoaielor. Pas cu pas reconstruim casa de cultură, am reușim să reabilităm fațada instituției culturale. Anterior, clădirea arăta ca după război, dar

acum găzduiește multe evenimente, în cadrul cărora sunt promovate tradițiile populare, păstrate cu sfințenie la noi. Avem un colectiv artistic "Mocănița" care, la nivel raional, dar și în întreaga țară, a câștigat în cadrul concursurilor de referință. Vrem să ridicăm nivelul de cultură al populației, să promovăm valorile noastre și să le perpetuăm. Localitatea este foarte aproape de oraș și există riscul ca aceste tradiții să se piardă. În același timp, "Capra" de la Crihana Veche este una unică în tot spațiul românesc, nicăieri în lume nu se dansează în așa fel. E patrimoniul nostru, pe care încercăm să-l protejăm și să-l conservăm, inclusiv din perspectivă turistică.

2. CALM este o asociație care reprezintă interesele tuturor primarilor, de aceea nu este de mirare că membrii Congresului sunt edili din toate formațiunile politice. Cea mai mare realizare a CALM în anul 2013 este reprezentată de munca enormă care a fost depusă pentru promovarea Legii Finanțelor Locale. Chiar dacă noul sistem de finanțare va fi pilotat în doar 4 unități teritorial-administrative, faptul că acest document a fost aprobat în ultima lectură este meritul organizației noastre. Doresc CALM-ului să treacă cu brio peste diverse capcane, comentarii acide și neprietenoase aruncate de oameni care nu doresc schimbarea în APL, să-și păstreze verticalitatea, care l-a consacrat ca pe o organizație în afara politicului și aproape de preocupările adevărate ale primarilor.

Pavel Codreanu, primar de Ruseștii Noi, Ialoveni:

"Dacă nu vom fi împreună și nu vom colabora, nu vom obține nimic niciodată!"

1. În anul 2013 ne-a reușit finalizarea proiectului de aprovizionare cu apă a peste 2000 de gospodării. Mă bucur că am putut argumenta necesitatea construcției apeductului, astfel încât am obținut susținerea necesară de la Fondul Ecologic. Și contribuția Primăriei a fost una considerabilă, din totalul de 3 milioane 700 de mii de lei cât a costat proiectul. Oamenii sunt mulțumiți și bucuroși, iar accesul la apă le-a ușurat viața. Anume acesta este scopul meu, în calitate de edil. De hramul satului, serbat de Arhanghelul Gavriil și Mihail, a fost tăiată panglica, în prezența viceministrului Mediului. Anul trecut am mai avut o realizare - am construit

REALIZĂRILE ȘI LECȚIILE ANULUI 2013

casa de cultura chiar de la zero. A fost o acțiune pe cont propriu. Cu ajutorul Consiliului rațional, al oamenilor, viața culturală din sat a prins aripi, s-a activizat. Ansamblul nostru renumit de folclor a obținut deja locuri de frunte la diverse concursuri, iar echipa TVC a reușit să surclaseze liderul din anii precedenți. Am norocul să conduc o comună cu oameni foarte receptivi, înțelegători. Asta este fundamental, nu culoarea politică. La noi, în localitate, chiar la prima ședință, consilierii din diferite formațiuni și-au dat mâna și au decis să muncească în folosul cetățeanului în primul rând, dar nu în interesele partidelor. Anumite angajamente le onorăm în afara ședințelor și acesta este un lucru principal.

2. La început, desigur, CALM era ceva nou pentru mine. Deoarece eram la primul mandat, atunci când am fost contactat de către lucrătorii de la CALM, nu prea înțelegeam care este miza acestei colaborări. După ce am intrat în esența lucrurilor, am înțeles ca acesta este unicul organ care ne apară, ne reprezintă și ne ajută. Anul 2013 pentru noi a fost un an foarte împlinit, desigur cu bune și cu rele ca întotdeauna. Permanent consult expertii CALM, apelez, corespundez. Acești lucrători minunați sunt foarte receptivi și profesioniști. Am obținut împreună și salarii demne anul acesta, am reacționat prompt, am ieșit împreună la manifestații stradale. Am înțeles că dacă nu vom fi împreună și nu vom colabora, nu vom obține nimic niciodată!

Nicolae Melnic, primar de Călărași:

"Aici găesc ceea ce aștept: implicare, vizibilitate, profesionalism, rezultate palpabile, eficiență în dialogul cu puterea, o reputație impecabilă pe plan național și internațional!"

1. Anul 2013 a însemnat și continuarea proiectelor lansate în anii precedenți. În această perioadă, care nu a fost deloc facilă pentru primari, am implementat mai multe proiecte investiționale în domeniul protecției mediului ambiant, inclusiv prin darea în exploatare a stației de epurare, cu o capacitate de 1400 metri cubi pe zi. Am construit 8 km de rețea de canalizare

între cartierele locative, dar și alte proiecte de amenajare mai mici, dar cu un total de 35 de milioane de lei. Din păcate, înainte de anul nou am primit cifrele de control pentru bugetul aprobat pe anul 2014. Nu avem mari motive de bucurie, pentru că finanțele rămân să fie repartizate în baza

normativelor, ceea ce înseamnă că ne vom ciocni de grave probleme în cadrul proiectelor investiționale. Și asta, deoarece nu este prevăzut capitolul privind contribuția. Avem doar taxele locale din vânzarea terenurilor, dar aceasta nu e o soluție.

2. Sunt primar din anul 2007 și în tot acest răstimp am fost membru al trei asociații ale primarilor. Nu mă rețineam mult, căci nu vedeam eficiență, așa că peste maxim trei luni mă detașam. În CALM sunt deja al treilea an, ceea ce înseamnă că aici găesc ceea ce aștept: implicare, vizibilitate, profesionalism, rezultate palpabile, eficiență în dialogul cu puterea, o reputație impecabilă pe plan național și internațional. Cel mai important este că politicul nu are prioritate, căci avem un alt scop - de a face tot binele posibil, utilizând argumente raționale și pragmatice, pentru comoditatea oamenilor care ne-au ales în funcții.

Petru Burlacu, primar de Cahul:

"Cred că fără presiunea pe care a exercitat-o CALM nu am fi obținut nici ceea ce avem la ziua de azi".

1. Este vorba de buna administrare a întregului oraș, a instituțiilor atât preșcolare, cât și extrașcolare - culturale, sportive. Dar cea mai importantă realizare rezidă în faptul că am reușit extinderea amenajării orașului, prin instalarea iluminării stradale, dar și prin transformarea

totalmente a parcului central. Din acest punct de vedere, ne-am axat mult pe sursele investiționale, deoarece, în lipsa unei descentralizări reale, baza fiscală este destul de limitată. Suntem mereu în căutarea resurselor financiare suplimentare. Respectiv, am depus proiecte la trei fonduri: de dezvoltare regională, de eficiență energetică, dar și europene. La momentul actual suntem gata să implementăm 3 proiecte, pe care le-am elaborat și depus în 2013, iar roadele le vom culege acum. Vom continua alte 2 proiecte ce țin de managementul deșeurilor, în valoare de circa 8 milioane 500 de mii de lei. Astfel, orașul Cahul va beneficia de 3 autospeciale, dintre care o unitate pentru colectarea și transportarea deșeurilor de mărime mare, iar alta pentru a mătura străzile și pentru a le stropi. Dar vom continua în acest ritm și mai departe, deoarece avem ca obiectiv de bază să autorizăm poligonul de deșeuri, ba chiar să punem pe rol colectarea separată a deșeurilor. În ultima perioadă am reușit să extindem cu circa 40 la sută iluminarea strădală în oraș, chiar dacă crește partea

de cheltuieli de achitare a energiei electrice. Ne propunem în următoarea etapă să utilizăm doar corpuri de iluminare economice. Avem licee, grădinițe care au depus proiecte de sine stătătoare la Agenția de Eficiență Energetică, din cadrul Ministerului Economiei. Încercăm să dezvoltăm turismul, deoarece orașul Cahul este unica localitate din RM care are titlu de oraș sanatorial și, respectiv, anul viitor va continua proiectul "Lacul Sărat". La moment suntem în proces de elaborare a studiului de fezabilitate pentru forarea sondei, planificăm construirea unui anfiteatru și a câtorva piscine.

2. Atunci când am fost investit în funcție, Consiliul orașenesc era deja membru al CALM-ului. M-am implicat destul de activ chiar din start. În ceea ce privește modificarea legislației sau organizarea dezbaterilor pe probleme stringente, suntem în prima linie. Am atenționat de nenumărate ori să fim deosebit de atenți, astfel încât nicio implicare politică să nu ne dezbină, pentru că s-au făcut pași concreți în această direcție. Pe 1 februarie nu am cerut doar salarii demne, ci și descentralizare, despre care guvernarea se face că nu a auzit. Am mers și la Strasbourg pentru promovarea implementării Legii Finanțelor Locale din 1 ianuarie 2014. Cred că fără presiunea pe care a exercitat-o CALM nu am fi obținut nici ceea ce avem la ziua de azi, chiar dacă e dificil să activăm, să obținem proiecte investiționale. Până la urmă, ne îngrijorează cel mai mult problemele cetățeanului și de aceea facem totul ca puterea de toate nivelurile să se întoarcă cu fața spre simplul cetățean.

Tudor Șuiu, primar de Mîndrești, raionul Telenești:

"Cei peste 600 de primari au înțeles că împreună reprezintă o forță, o voce care este ascultată!"

1. Cred că ceea ce s-a produs în anul 2013, la Mîndrești, se poate încadra cu ușurință la capitolul succese. Chiar dacă am activat în condiții de austeritate, totuși avem cu ce ne lăuda în diverse domenii. În ceea ce privește dezvoltarea teritoriului am avansat, deoarece localitatea dispune acum de drumuri reparate. Tot în acest an am continuat lucrările de extindere a trotuarelor pe traseul principal, care face conexiunea între două drumuri naționale. În același timp, am reușit instalarea iluminării stradale pe o porțiune de 2 km, astfel încât 14 km dispun de acest sistem la moment. Am continuat consolidarea bazei materi-

ale la grădinițele din localitate, unde am renovat mai multe pavilioane pentru jocuri. În una dintre grădinițe ne-a reușit substituția geamurilor vechi cu cele din termopan. Datorită creării unor condiții mai bune pentru activitățile tinerilor, viața culturală s-a dezvoltat continuu. În 2013 am organizat un festival de anvergură, cu participarea colectivelor artistice din toată țara. Succese răsunătoare a înregistrat și ansamblul vocal de femei din localitate. Cu alte cuvinte, la Mîndrești viața merge înainte, încercăm, alături de săteni, să schimbăm în bine fața localității, dar și viața oamenilor.

2. Importanța CALM este indiscutabilă. Congresul este structura care ne consolidează, care generează idei și ne determină și pe noi, primarii, să fim activi, să ne implicăm. Atunci când spui CALM nu ai în vedere doar echipa administrativă a organizației care, să recunoaștem, este una: "Jos pălăria", dar și cei peste 600 de primari care au înțeles că împreună reprezintă o forță, o voce care este ascultată. Anul 2013 a fost unul foarte bogat în evenimente din acest punct de vedere. Ceea ce am putut obține de la guvernare s-a întâmplat doar grație implicării noastre și a ghidării profesioniste din partea experților CALM.

Ion Dolganiuc, primar de Colibași, raionul Cahul:

"CALM a devenit o voce distinctă, care este auzită și la nivel internațional!"

1. Sigur, cele mai bune aprecieri poate să le dea cetățeanul, dar, dacă lăsăm la o parte modestia, pot afirma și eu că avem motive de bucurie și laudă. De tot ce se realizează la nivelul localității este responsabil primarul, dar eu mereu am pus miza pe lucrul în echipă, respectiv succesele sunt ale întregii comunități. În acest an, am finalizat implementarea

proiectului de alimentare cu apă a satului. Astfel, au fost construite 36 de km de apeducte și au fost renovate 6 fântâni arteziene. A fost o activitate ambițioasă, grandioasă în care au fost implicați 7 finanțatori. Cel mai important e că cetățenii dau dovadă de activism social, lucru care mi părea imposibil de obținut la început de mandat. Privirea și atenția mea se îndreaptă spre tineri, care au fost implicați în derularea a două proiecte. Sunt foarte bucuroși că generația tânără arde de dorința de a se dezvolta, de a realiza ceva util pentru satul lor, de aceea voi pune în continuare miza pe factorul uman și pe creșterea gradului de participare la cele mai importante acțiuni ce țin de dezvoltarea localității.

2. Anul 2013 a fost cel mai fructuos an pentru CALM. Dovadă este implicarea Congresului în cele mai importante evenimente care au loc la nivel de țară. CALM a devenit o voce distinctă, care este auzită și la nivel internațional, iar expertiza organizației este în multe cazuri solicitată, mai ales de structurile externe. Din păcate, mai sunt rezerve pe plan național. Prin crearea CALM-ului s-a ajuns la formula perfectă și la un consens național pentru reprezentarea APL din întreaga țară. Cel mai important este acceptarea de către toți membrii a unei reguli nescrise - să nu fie admisă imixtiunea politicului. În primul plan au fost și rămân problemele APL, ale cetățenilor și, desigur, discuțiile deschise, posibilitatea de a cunoaște din diferite unghiuri realitatea.

Lidia Carpenco, primar de Iujnoie, raionul Cahul:

"Organizația noastră, a primarilor, este una credibilă, serioasă, dacă reușește să convoace în capitală peste 600 de primari!"

1. Localitatea noastră este foarte frumoasă, chiar dacă este una foarte mică, cu 800 de locuitori. Dar ne putem lăuda cu realizări egale cu cele ale localităților mari - avem gaz, apă și telefon în

fiecare casă, majoritatea sătenilor au acces la internet. În anul 2013, cu anumite probleme și rezerve, dar am reușit să reparăm parțial drumurile. Aici e nevoie de o abordare mai sistemică, împreună cu satele alăturate, ceea ce, sperăm, să ne reușească în perioada imediat următoare. Acum planurile administrației țin de construirea unui sistem de canalizare modern, de care avem mare nevoie. Muncim, încercăm să propunem finanțatorilor proiecte interesante, chiar dacă satul este foarte mic și nu există un foarte mare interes.

2. Au mai existat asociații, care aveau drept scop oferirea suportului pentru APL, dar nu a prea mers. De când a fost creat CALM, vedem o avansare evidentă, o implicare soldată cu identificare de soluții și rezolvare de probleme. Anul 2013 a fost unul în care vocea primarilor a devenit mai puternică datorită eforturilor depuse de CALM. Au fost organizate două marșuri care s-au încununat cu succes, chiar dacă nu ne-au fost satisfăcute toate revendicările. Organizația noastră, a primarilor, este una credibilă, serioasă, dacă reușește să convoace în capitală peste 600 de primari. Fiecare în parte nu avem suficiente puteri, dar împreună reprezentăm o putere care nu poate fi neglijată!

Galina Varvariuc, primar de Valea Mare, raionul Ungheni:

"CALM îi orientează pe primari, îi pregătește și determină să intervină pe lângă Guvern prin facilitarea activității de administrare!"

1. În primul rând, mă bucur pentru cetățenii din sat care au avut mari succese la recoltare, dar și pentru agenții mari din agricultură care au avut noroc de un an bun. Cetățenii au fost remunerați bine, iar eu sunt extrem de bucuroasă de rezultate. Un proiect important al anului 2013 a constat în darea în exploatare a apeductului. Ne-a reușit proiectul derulat în parteneriat cu orașul Ungheni, în urma căruia a fost rezolvată problema colectării deșeurilor. În colaborare cu partenerii francezi, am realizat două proiecte ambițioase, în sumă totală de 700 de mii de lei. Un succes incontestabil al anului 2013 a fost reprezentat de crearea unui sector de poliție, cu 8 angajați. Suntem la o etapă de reorganizare și de reconstrucție a drumurilor, de aceea avem un mare front de muncă și în 2014.

2. De la început nu prea am frecventat. Ultimii doi ani, dimpotrivă, vin foarte des, pentru că observ o forță absolut necesară pentru a promova legi pentru primării. CALM îi orientează pe primari, îi pregătește și determină să intervină pe lângă Guvern prin facilitarea activității de administrare.

Alexei Busuioc, primar de Capaclia, raionul Cantemir:

"În anul 2013, CALM a fost foarte activ pe plan extern și un număr important de reprezentanți ai APL au avut posibilitatea să facă cunoștință cu experiența APL din diferite țări - Croația, România, Franța, Turcia, Lituania etc."

1. Nu vreau să mă laud, pentru că, de fapt, nici nu prea avem cu ce din cauza neimplementării Legii Finanțelor Locale. Sigur că, în calitate de primar am avut anumite priorități, pe care m-am străduit să le urmez. Totuși, cel mai mare

CALM BLITZ:

rateu al anului este reprezentat de faptul că APL nu au reușit să se debaraseze de culorile politice. Ca întotdeauna, în condiții de austeritate și cu forțele noastre am reparat anumite porțiuni din drumuri, am reușit să facem câte ceva la grădiniță, școală și la primărie. Chiar dacă școala are un buget separat, am asigurat-o cu lemne în perioada rece a anului. Din păcate, pe persoanele în etate nu ne-a reușit să le susținem prea mult. La proiecte mari nu am putut aspira, deși am avut intenția să începem construirea apeductului, dar având în vedere haosul din țară - lipsa unui prim-ministru, nu ne-a reușit. Abia anul acesta așteptăm ameliorarea situației pe țară. Dacă în țară nu merg lucrurile, atunci într-o primărie nu poate fi ordine. Până la urmă, aș dori să transmit și un mesaj conducerii: „Dacă nu vă veți întoarce cu fața spre administrația publică locală de nivelul întâi, și alegătorii vă vor întoarce spatele!”. Sperăm că, măcar în ceasul al 13-lea, o să le vină mintea la cap!

2. CALM este vital. În plus, avem foarte multe realizări, reușind să ieșim la platforme internaționale. În anul 2013 am avut diferite plecări - Istanbul, Vilnius, Strasbourg. Prima dată am plecat în capitala democrației europene vreo 30 de primari, iar a 2-a oară 40. E ceva fără precedent în istoria APL din Republica Moldova. Deci, noi încercăm prin intermediul CALM să ne manifestăm poziția, să ne expunem gândurile, ideile. Indiferent de culoarea politică, primarii dispun de o platformă comună, suntem uniți de un scop comun - consolidarea autonomiei locale.

Vladislav Cociu, primar de Carahasani, raionul Ștefan Vodă:

"Avem primari inteligenți, vizionari, păcat că autoritățile nu întotdeauna țin cont de acest tezaur de aur!"

1. Sunt mândru de anvergura pe care o ia activitatea CALM, mai ales că mă număr printre edilii care au stat la baza creării Congresului, în care, de la bun început, am pus multă speranță. Iată că, organizația a devenit un adevărat sindicat al primarilor. Multe ne-au reușit în acest răstimp și datorită implicării CALM. Desigur că, în condițiile în care Legea Finanțelor Locale nu este implementată din acest an, ne va fi mult mai greu, vom fi limitați în acțiuni. În calitate de primar independent, cel puțin în ultimii 5 ani nu am beneficiat de nicio investiție din anexa 6. Am încercat întotdeauna să mă descurc pe cont propriu. Mă bucur că am o echipă extraordinară, cu ajutorul căreia am implementat mai multe proiecte investiționale. Am reparat în acest an un drum, în variantă jumătate albă, jumătate asfalt, am deschis un centru multifuncțional pentru persoane în etate și copiii cu dizabilități, am menținut la cotă foarte bună infrastructura satului. Sper ca din 2015 să ne fie dezlegate și mai mult mâinile, prin implementarea noului sistem de finanțare, care înseamnă o per-

spectivă foarte bună pentru dezvoltarea localităților.

2. Realizările CALM sunt foarte mari. Sute de primari au demonstrat că pot acționa sincron, consolidat. Anul acesta a fost marcată pentru prima dată Ziua Autonomiei Locale, chiar dacă până la o adevărată autonomie mai avem. Cu ajutorul CALM am văzut cum se aplică practicile bune la noi și peste hotare, am discutat toate modificările la legi, suntem foarte activi și sperăm că, în viitor, legiuitorii vor ține cont de opiniile noastre. Avem primari inteligenți, vizionari, păcat că autoritățile nu întotdeauna țin cont de acest tezaur de aur. În acest an am reușit să discutăm la cel mai înalt nivel politica de descentralizare. Din păcate, nu s-au reușit chiar toate, dar, în linii mari, carul a fost urnit din loc. Am discutat cu reprezentanții APL din raioanele care vor implementa din 2014 Legea Finanțelor locale și aceștia spun că este în beneficiul lor, respectiv vor avea mai multă independență în luarea deciziilor și repartizarea resurselor. Nu vor fi limitați numai de un buget bazat pe cheltuieli operaționale, dar vor avea și proiecte investiționale. Sperăm, cu ajutorul CALM, să putem să ne impunem în continuare.

Grigore Policinski, președintele raionului Dubăsari:

"Este nevoie de o voință politică și de capacitatea de a ne auzi mai mult și mai des unii pe alții!"

1. Reieșind din specificul raionului Dubăsari, cele mai bune rezultate constau în menținerea activității instituțiilor publice, din domeniul învățământului, medicinei, a proiectelor de infrastructură și, desigur, în continuitatea proiectelor pe care le-am început în 2003. În 2013, Consiliul raional a împlinit 10 ani de la reînțepirea activității. Este o filă istorică importantă pentru țara noastră. Prin această activitate, Republica Moldova mai are o șansă să promoveze politicile de unificare a celor două maluri ale Nistrului. Am continuat să acordăm o atenție sporită tinerilor specialiști, în pofida greutăților. Majori-

REALIZĂRILE ȘI LECȚIILE ANULUI 2013

tatea absolută dintre proiectele realizate au fost în baza ideilor promovate de ong-uri. Un succes al meu personal și al Consiliului raional este că echipa a activat continuu, fiind vorba de un colectiv tânăr, cu care mă mândresc. Tinerii doresc ceva mai mult, de aceea investim în ei, în inițiativele prin intermediul cărora își pot dezvolta capacitățile și talentele. Consiliul raional a cofinanțat foarte multe proiecte ale tinerilor. Acestea au vizat subiecte ce țin de comunicarea între APL și populație, cu precădere generația tânără, în care ne punem speranța. Am realizat câteva proiecte importante și vizibile în ceea ce privește amenajarea teritoriului, salubritate, ecologie. Am mers mai departe cu proiecte de reabilitare a caselor de cultură, centrelor de sănătate.

2. CALM este un element eficient. Noi venim cu gânduri, cu idei, cu soluții de urgentare a rezolvării problemelor APL. Eu am fost primar timp de 8 ani și, chiar dacă sunt semnalate anumite deficiențe de comunicare la nivelul 2, mă strădui să fundamentez relațiile cu nivelul 1 pe reguli clare și pe înțelegere reciprocă. Este nevoie de o voință politică și de capacitatea de a ne auzi mai mult și mai des unii pe alții.

Olga Borș, primar de Câșla, raionul Telenești:

"Primarii au ocazia să vadă cu ochii lor cum activează primarii în adevăratele democrații!"

1. Anul 2013 l-aș considera anul drumurilor, pentru că în anii trecuți am acordat mai multă atenție lucrurilor sociale – școală, grădiniță, centre sociale. S-au mobilizat cetățenii, căci atunci când inițiativa vine din partea oamenilor este și mai bine. Pentru fiecare grup am acordat o sumă anumită. Astfel, în sat au rămas puține drumuri nepietruite.

2. Foarte important să fim împreună. CALM nu este o organizație atât de veche, dar a reușit să facă multe pentru primari. În 2013 au fost organizate mai multe vizite peste hotare, unde am putut vedea cu ochii noștri cum funcționează APL în exterior, pe ce principii își bazează activitatea. Eu am fost în Croația, după care, alături de alți 40 de primari, am participat la Târgul Municipalităților. Ne-am prezentat foarte bine, am avut un program artistic divers, iar spectatorii au rămas uluiți de cultura noastră. O altă ocazie de a vedea cum funcționează APL în adevăratele democrații am avut-o în cadrul vizitei din Lituania.

Constantin Cojocar, primar de Edineț:

"E bine că ne-am făcut auziți în contextul expertizării unui șir de legi!"

1. În primul rând, în sfârșit am rezolvat o grea problemă a Edinețului. Pe fundalul unor lupte politice acerbe, am reușit deblocarea situației din Consiliul local. Este foarte greu să fii primar într-o

localitate în care încrederea în tine, ca persoană, este mult mai mare decât în partidul pe care-l reprezintă. Atunci când alianțele locale se fac prin diverse tertipuri, e greu să activezi, dar și așa am reușit mai multe. Ca persoană, mi-a ieșit o nouă carte, în România. În plan cultural, am organizat mai multe activități, expoziții. La anul viitor, în premieră, vom organiza un festival de poezie și proză la Edineț, cu participare internațională și susținerea din partea Uniunii Scriitorilor din România și Republica Moldova. Suntem deja la a 11-a ediție a unei tabere internaționale de creație. Ne-a reușit editarea unei noi ediții a revistei de cultură și civilizație "Oameni, locuri, destine". Am construit un nou teren artificial de sport la Edineț, am renovat stadionul, avem și o echipă care este pe locul 7 în divizia A. În domeniul infrastructurii ne-a reușit iluminarea a peste 14 km de drum local, renovarea grădinii publice, prin intermediul unui proiect de 3 milioane de lei. Dar... prefer să vorbesc despre oameni, nu despre bani. În anul 2013 ne-am înfrățit cu comuna Săcele, România. Am realizat un proiect cultural frontier, de 150 de mii de euro, cu localitatea Dorohoi. În cadrul acestuia, aleșii locali de pe ambele maluri ale Prutului, timp de 6 săptămâni, au elaborat proiecte comune. În sectorul asociativ am stabilit punți de legătură cu organizații similare din România, Polonia, Slovenia, Croația etc., astfel încât copiii, profesorii, preoții au putut face schimb de experiență, vizita alte țări și asimila practici bune. Este doar o redare telegrafică a anumitor realizări, pentru că lista ar putea fi continuată cu ușurință.

2. Am muncit mult, dar nu ne-a reușit implementarea din 2014 a Legii Finanțelor. Cred că nu e vina primarilor sau a administrației CALM că vocea nu a fost auzită. Nu am putut sparge peretele, pentru că colegii din Parlament nu și-au aplecat urechea. Mentalitatea - "noi împărțim și lumea ne va vota" a rămas să domine și cred că e o greșeală. Să dea Domnul să nu fie un fiasco în anul electoral 2014. Totuși, în acest an, CALM a reușit stabilirea mai multor relații internaționale, colegii au participat la mai multe întruniri importante, în urma cărora au fost stabilite relații și construite punți cu APL din

alte țări. E bine că ne-am făcut auziți în contextul expertizării unui șir de legi. Mai multe ministere sau organisme internaționale cer opinia CALM și lumea înțelege că interesele cetățenilor primează. Pe an ce trece sporește numărul primarilor, implicarea lor. Chiar cele două evenimente organizate în PMAN au însemnat o demonstrație de forță. Sperăm că anul 2014 va fi un an al colaborării.

Valentina Casian, primar de Strășeni:

"Intenționăm, cu suportul CALM, să stabilim cât mai multe acorduri de cooperare, deoarece sunt benefice pentru localitate!"

1. Anul 2013 a fost unul plin de realizări și evenimente frumoase pentru orașul Strășeni și ne vom îndrepta speranțele către 2014. Vreau să menționez - cu susținerea Consiliului Local,

a angajaților din subordine, a agenților economici din teritoriu, a locuitorilor, a CALM-ului, a diferitelor proiecte, am reușit multe. Este vorba de continuarea proiectului de aprovizionare cu apă a localității, proiect în valoare de 4,5 milioane de lei. Pentru 2014 ne propunem construcția sistemului de ape ducte în satul Făgureni, care este în subordinea noastră, dar și modernizarea stației de pompare. Au demarat lucrările de construcție a unei porțiuni a colectorului de canalizare din resursele financiare prevăzute în bugetul de stat, Fondul Ecologic local, în valoare de 2 milioane de lei. Tot în 2013 au început lucrările de construcție și reparație capitală a drumurilor, proiect ambițios în valoare de 7 milioane de lei. Deja 80 la sută din lucrările planificate sunt executate. La capitolul salubritate a fost implementat un proiect foarte important, în valoare de 3 milioane de lei. Astfel, orașul Strășeni a beneficiat de două autospeciale, tomberoane și pubele pentru casele de la sol.

2. Un capitol aparte îl constituie activitatea și susținerea CALM-ului, pentru care le mulțumesc foarte mult doamnei Tatiana Badan și domnului Viorel Furdui. Activitatea din 2013 a stat la temelia formării a două parcuri industriale, este un eveniment foarte important pentru localitatea noastră, pentru că ne propunem ca orașul Strășeni să devină un oraș industrial. Cât privește acordurile de înfrățire, colaborare, și de acum înainte intenționăm, cu suportul CALM, să stabilim cât mai multe acorduri de cooperare, pentru că sunt benefice pentru localitate în întregime.

Gheorghe Răileanu, primar de Cimișlia:

"Cel mai important pentru primari este să mențină gradul de coeziune la care au ajuns, prin intermediul CALM!"

1. Am avut cu mult mai multe realizări în 2012. În 2013 am fost pedepsiți, prin tăierea drastică a bugetului. Am avansat, am realizat terasamentul pieței agroalimentare regionale din Cimișlia, am lansat proiecte pentru reabilitarea zonei istorice a orașului. Concomitent, am contractat Universitatea Tehnică,

care va realiza o schiță tehnică în acest sens. Am fondat și Academia Populară din Cimișlia, unde tinerii pot studia arheologia, istoria, etnologia, pentru că în zona noastră au fost descoperite vestigii din epoca paleoliticului, oseminte de cerb polar și multe alte mărturii ale timpurilor trecute.

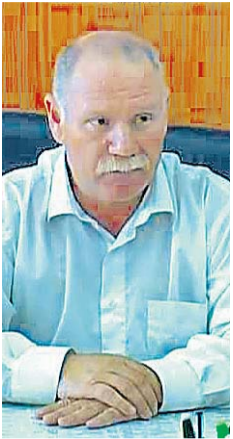
2. Cel mai important pentru primari este să mențină gradul de coeziune la care au ajuns, prin intermediul CALM. Numai așa vom reuși, dacă ne dispersăm pe patide, n-am făcut nimic. Acum avem posibilitatea să controlăm guvernarea, astfel încât să fie puși în situația să facă reformele cu adevărat. Noi avem această necesitate de a perfecționa cadrul legal, practica APL, de aceea vom exercita o presiune constantă ca să se realizeze reformele. În anul care a trecut ne-am aprofundat în perceperea problemelor, am conștientizat și mai mult strategia descentralizării, am identificat piedici, am vociferat problemele și am găsit soluții pentru ele. Îmi pare foarte rău că Legea Finanțelor Locale nu a fost implementată. Localitatea mea a pierdut enorm! Am constatat că nu vom primi 1,8 milioane de lei. Asta înseamnă că toate eforturile mele, în calitate de primar, și ale aparatului primăriei de a acumula mai multe resurse s-au soldat cu nimic. Deci, nu vom putea face amenajări și alte lucruri frumoase, pentru a bucura cimișlenii.

Valeriu Țarigradschi, președintele raionului Glodeni:

"Timpul a demonstrat cu argumente incontestabile că Congresul Autorităților Locale din Moldova este un mesager competent al intereselor APL!"

1. Raionul Glodeni a avut, în 2013, o activitate fructuoasă. Am avut proiecte importante, care au schimbat în bine

CALM BLITZ: REALIZĂRILE ȘI LECȚIILE ANULUI 2013

calitatea vieții locuitorilor raionului. Pentru prima dată în ultimii 10 ani am realizat reparația capitală a spitalului raional, ceea ce a însemnat automat condiții mai bune de internare și tratament. În decurs de 3 ani de zile am lucrat

asupra construcției unui centru de sănătate în satul Fundurii Vechi unde, practic, nu erau condiții de acordare a serviciilor medicale. Anul acesta a fost dat în exploatare, într-o atmosferă de bucurie a sătenilor. O realizare deosebită a fost construcția monumentului Independenței în orașul Glodeni, care reprezintă o statuie a libertății care este un simbol și un imbold de a uni toate etniile din raion, care sunt destul de diverse. Aș vrea să menționez ajutorul enorm, pe care l-am primit de la Ministerul Culturii din România. Ziua Independenței a fost sărbătorită grație susținerii financiare pe care am obținut-o. Tot în 2013 am demarat un proiect destul de serios, mare care ține de construcția unei infrastructuri turistice în zonă, pentru că raionul Glodeni dispune de niște vestigii naturale deosebite. Pe noi ne interesează foarte mult să continuăm cursul european și ne-ar pune în gardă dacă nu vom fi gata gata să valorificăm toate acele proiecte care sunt planificate pentru anul viitor. Patru raioane din RM, printre care și Glodeni, au fost selectate de către comunitatea europeană. Acum lucrăm la elaborarea unui master plan de dezvoltare a raionului și sper că acest document foarte serios ne va permite ca anul viitor să accesăm fonduri europene pentru a acoperi financiar toate planurile noastre.

2. APL de toate nivelurile trebuie să aibă un scop comun – bunăstarea și comoditatea cetățenilor. Timpul a demonstrat cu argumente incontestabile că Congresul Autorităților Locale din Moldova este un mesager competent al intereselor APL.

Valeriu Guțu, primar de Ciorești:

"Până la moment, nu a existat o altă organizație, capabilă să reunească un număr atât de impresionant de primari."

1. Venim cu niște realizări frumoase. Avem mai multe proiecte în derulare, în sumă de circa 36 milioane de lei. Construim un drum de acces spre comunitate, colaborăm cu investitorii străini și construim un apeduct într-un sat care face parte din componența comunei, în sumă de 6 milioane de lei.

Până la sfârșitul lunii ianuarie vom reuși și vom da în exploatare un centru de sănătate, finanțat de Banca Mondială, în cadrul unui program al guvernului pentru reabilitarea instituțiilor de acest gen. Toate lucrările sunt estimate la 2,5 milioane de lei. Un alt motiv de bucurie și mândrie este reprezentat de casa de cultură, în care, în anul precedent, am investit alte 2 milioane de lei. Suntem mulțumiți, oamenii văd cu proprii ochi ceea ce se face aici, la noi. În anul curent, 2014, vom continua implementarea anumitor proiecte menite să schimbe în bine viața cetățenilor.

2. Vreau să vă spun că aspectul constructiv, pe care pune accent CALM, este unul foarte important. În cadrul discuțiilor, identificăm probleme, căutăm soluții, ne documentăm asupra anumitor inițiative legislative și ne expunem părerea. Până la moment, nu a existat o altă organizație, capabilă să reunească un număr atât de impresionant de primari.

Alexandru Ambros, primar de Ungheni:

"Implicarea CALM în procesul de modificare a legislației, de racordare a acesteia la standarde europene, s-a făcut foarte simțită în 2013!"

1. A fost un an cu evenimente importante și relevante pentru orașul Ungheni. Un proiect major a ținut de reparația capitală a două străzi. A fost schimbat asfaltul, bordurile, a fost reconstruit din temelie sistemul de evacuare a apelor pluviale. Au fost construite noi locuri de parcare, ceea ce a rezolvat parțial o problemă a orașului. Un alt proiect implementat în 2013 a ținut de renovarea trotuarelor. Astfel, circa 18 mii de km pătrați de trotuar au fost reparați. Tot în acest an au fost schimbate rețelele de canalizare, serviciile acordate populației fiind îmbunătățite simțitor. Proiecte sunt foarte multe, inclusiv în domeniul de iluminare, de amenajare a teritoriului. Eforturile noastre au fost recompensate și cu mențiuni importante. Construcția grădiniței "Guguță" a fost oferită ca exemplu, ca fiind parte din cele mai bune practici. Este vorba despre o grădiniță unicat, care adoptă o filosofie educațională incluzivă. Aici, alături de copiii sănătoși, sunt educați și copilașii cu anumite deficiențe. Ultimii au o șansă mai mare să se reabiliteze. Este un proiect de excepție, fiind unica instituție de acest gen din țară. Sigur, este doar o relație succintă a succeselor din anul 2013. Dar avem încă multe inițiative, care-și așteaptă rândul, nemaivorbind de gazoduct și de podul rutier, două proiecte de importanță națională și două visuri frumoase ale unghenilor.

2. CALM este forul tuturor reprezentanților APL. Implicarea sa în procesul de modificare a legislației, de racordare a acesteia la standarde internaționale, europene, s-a făcut foarte simțită în 2013, ceea ce a dus la creșterea gradului de încredere în organizație. La mai mult și la mai mare!

Silvia Butucel, membru fondator CALM, ex primar:

"CALM a devenit o voce cunoscută, auzită la cele mai înalte niveluri!"

CALM a devenit o organizație viabilă, neafiliată politic, a demonstrat că este în putere să atragă primarii din diferite formațiuni politice, cu diferite ideologii. Explicația e simplă – aici nu se pune accentul pe coloratura politică, aici problemele APL se abordează pragmatic, profesionist. Ceea ce părea îndoielnic la început, a devenit o realitate. Vin aici toți, așteaptă un sfat, un suport, discută toate aspectele vieții APL. CALM este un for important. Am fost în diferite ligi și aripi de partide, sunt președintele Asociației femeilor primar, dar nu am avut așa rezultate evidente. Datorită echipei, care este una consolidată, CALM a devenit o voce cunoscută, auzită la cele mai înalte niveluri. Mă bucur nespuse de mult când aud că un ministru spune: "Dar cei de la CALM nu au dat aviz!". E de bucurie!

Ecaterina Dodon, primar de Sadova, raionul Călărași:

"Reunirea în jurul unui nucleu a fost necesară!"

1. Planuri grandioase am avut, printre care reparația capitală a grădiniței, prin intermediul Fondului de Eficiență Energetică. Nu ne-a reușit totalmente, dar suntem, cum se spune, pe drumul cel bun. Cu finanțe mici, am făcut lucruri mari. Am reparat o porțiune de drum surpată, am început implementarea unui proiect pilot în ceea ce privește instalarea iluminării stradale. Am reușit susținerea trupelor artistice și ne putem lăuda cu succesele lor, căci au obținut diverse premii la concursuri raionale și naționale.

2. Formarea CALM a fost o idee foarte importantă, reunirea în jurul unui nucleu a fost necesară. Prin analiză, prin abordarea problemelor, prin consultarea noastră, prin

identificarea unor soluții comune, mergem înainte, evoluăm. Marele merit al echipei CALM în 2013 este și promovarea salarizării primarilor, remunerare care lăsa mult de dorit. Împreună am luptat la propriu pentru implementarea Legii Finanțelor Locale. Chiar dacă nu vom beneficia anul acesta de prevederile sale, totuși, datorită implicării CALM documentul a fost votat în lectură finală și va fi implementat cel puțin din 2015.

Ana Dicusar, primar de Cetîreni, raionul Ungheni:

"Având la bază CALM, primarii sunt mai stabili pe situație!"

1. Cel mai prioritar proiect pe care l-am implementat în anul 2013 este cel care ține de alimentarea cu apă, în sumă totală de 4 milioane 700 de mii de lei. Un alt proiect a prevăzut reparația sediului grădiniței de copii. Am obținut banii necesari pentru a elabora planul urbanistic al localității, o condiție importantă pentru a putea atrage fonduri europene. Tot anul acesta am reparat sediul Primăriei, am elaborat proiectul tehnic pentru reparația sectorului de poliție din Cetîreni. Am reușit gazificarea a 100 de gospodării, dar acesta este un proiect cu continuitate, așa că vom insista asupra lui și în 2014.

2. Având la bază CALM, primarii sunt mai stabili pe situație. Atunci când avem o problemă, venim la CALM pentru detalii și concretizări. Prin intermediul CALM avem un succes mai mare în dialogul cu guvernarea, astfel încât să obținem condiții cât mai bune de activitate. A fost obținută salarizarea corespunzătoare a primarilor, iar problema de descentralizare a finanțelor publice este în centrul atenției. Presiunea pe care a exercitat-o CALM pe diferite segmente a dat roade și acum avem o Lege, pe care ne dorim să o putem implementa măcar din 2015.

CONSILIUL DE ADMINISTRARE CALM: UN AN COMBATIV, CU PROGRESSE ȘI REGRESE!

Peste 100 de membri CALM au participat la ședința Consiliului de Administrare al Congresului Autorităților Locale din Moldova, în cadrul căreia s-au făcut totalurile anului 2013, au fost discutate cele mai stringente probleme din cadrul APL și au fost trasate planuri, astfel încât intervenția CALM să fie una țintită și în consens cu membrii săi. Ședința de bilanț a însemnat două zile de muncă, în care s-au evidențiat realizările-cheie și s-au identificat domeniile prioritare de activitate pentru 2014, dar și două seri în care primarii au spus adio vechiului an, cu urări inspirate, cântece de suflet și voie bună.

dezvoltare regională, cooperare transfrontalieră România – Republica Moldova – Ucraina, etc. Reprezentanții partenerilor de dezvoltare au reiterat importanța suportului autorităților locale din Moldova în vederea îmbunătățirii serviciilor prestate de aceștia și dezvoltării comunităților pe care le conduc.

Un moment deosebit al ședinței l-a constituit decorarea

Ședința Consiliul de Administrare CALM a început cu prezentarea raportului de activitate pentru 2013, de către directorul executiv CALM, Viorel Furdui. Raportul a cuprins realizările CALM în 2013 pe diverse direcții de activitate, proiecte implementate, activitatea de avizare, participarea permanentă în lucrările comisiilor speciale ale Parlamentului, grupurilor de lucru ale Guvernului, activități desfășurate de CALM pe plan internațional, activitățile Rețelei femeilor CALM. A fost menționată, în special, activitatea de lobby și promova-

re a reformei de descentralizare fiscală atât la nivel local, cât și pe plan extern, în diverse structuri europene, în cadrul cărora CALM este membru. Raportul a mai cuprins și recomandări de îmbunătățire a activității CALM. Raportul a menționat necesitatea eficientizării comunicării pe verticală și orizontală în cadrul organizației, ceea ce presupune crearea unei platforme unice. Consiliul de Administrare a aprobat Raportul de activitate, subliniind că 2013 a fost pentru CALM un an de muncă asiduă, soldată cu mai multe succese.

La ședință au participat, în calitate de invitați, membrii Parlamentului și Guvernului Republicii Moldova, reprezentanți ai donatorilor și ambasadelor. Deoarece au reprezentat domenii conexe cu activitatea APL, participanții au abordat mai multe subiecte sensibile și au adresat întrebări. Posibilitatea de a discuta cu prima sursă a fost apreciată de edili, aceștia menționând că astfel de întâlniri cu factorii de decizie reprezintă o platformă ideală pentru ulte-

riorele colaborări, la nivel de ajustare a unor decizii.

Astfel, în cadrul sesiunii Consiliului de Administrare CALM, dedicată informării, discuțiilor și interacțiunii cu reprezentanții Autorităților Centrale, ambasadelor și comunității donatorilor au fost evidențiate cele mai importante probleme cu care se confruntă Autoritățile Publice Locale, în ceea ce privește educația, protecția socială, mediu, drumuri și infrastructură, apă și canalizare, gestionarea deșeurilor,

a patru primari, membri CALM, cu ordinul Sf. Gheorghe acordat de către Mitropolia Chișinăului și a întregii Moldove pentru participarea la conflictul armat de pe Nistru din 1992. Totodată, primarii au demonstrat că nu sunt doar buni conducători, dar și oameni creativi, inventivi și veseli. Într-o atmosferă de sărbătoare, creată de propriile lor urături și cântece, primarii i-a spus adio vechiului an și, într-o atmosferă prietenoasă, constructivă, au făcut planuri comune pentru 2014.

AI NOȘTRI, CA BRAZII

PRIMARUL ORAȘULUI SOROCA,
„PRIMARUL ANULUI 2013”
CONFORM REDACȚIEI „TRIBUNA”

Și în acest an, publicația TRIBUNA a acordat premii politicienilor și conducătorilor instituțiilor publice, care s-au făcut remarcăți. Printre laureați se regăsește și primarul de Soroca, Elena Bodnarenco, care a vorbit despre cum a fost anul 2013 pentru ea, dar și ce a reușit să facă în calitate de primar al orașului.

Cum a fost anul 2013 pentru Dvs.?

Sunt șarpe după zodie și anul acesta pentru noi, cei din anul Șarpelui, trebuia să fie unul de succes și, de fapt, așa a fost. Au rămas câteva planuri nerealizate, dar nu țin de activitatea Primăriei și a Consiliului orașenesc Soroca, dar nici de activitatea mea personală. Aici au fost implicați mai mulți actori, în primul rând Guvernul Republicii Moldova, care nu a examinat, nu a finanțat câteva proiecte pregătite de către primăria orașului Soroca. În general, pentru mine a fost un an foarte bun, în primul rând pentru că familia mea a fost sănătoasă, nu am avut evenimente neplăcute în oraș și am reușit să facem multe lucruri interesante, în special pentru tineret și pentru copiii din orașul Soroca.

Ce ați reușit să realizați în funcția de primar?

Împreună cu colegii mei din Consiliul orașenesc Soroca

Elena Bodnarenco,
primar de Soroca:

„Am avut un an foarte bun!”

teneri într-un proiect transfrontalier: bijuterii medievale ale cetăților Hotin, Soroca și Suceava. În urma acestui proiect urmează să fie renovată parțial Cetatea Sorociei, reparate căile de acces, dar și o parte a cheiului orașului pe lângă Cetate. Am reușit să renovăm câteva instituții de învățământ – este vorba de grădinițele de copii unde am schimbat sistemele de încălzire, am reparat capital sălile de festivități, bucătăriile, geamurile, ușile, acoperișurile. Am deschis patru grupe de copii noi în grădinițe și aceasta pentru orașul Soroca este un lucru foarte important, deoarece mai avem rînd pentru

și de la primăria orașului, am reușit să începem două proiecte foarte importante pentru oraș și nu numai. Primul proiect îl implementăm împreună cu 5 sate – este vorba de renovarea sistemului de apeduct și canalizare și de construcția rețelelor de apeduct în cele 5 sate. Iar al doilea proiect ține de îmbunătățirea sistemelor de sortare și evacuare a gunoierului din oraș și din 10 sate. În afară de aceasta, suntem par-

locurile la grădinițe. Anul acesta am câștigat proiectul construcției locuințelor sociale – este vorba de două clădiri nefinisate în timpurile sovietice de 7-8 etaje, 140 de apartamente. Așteptăm începutul construcției, care este programat chiar pentru debutul anului 2014. În afară de aceasta am alocat 85 loturi pentru construcția caselor de locuit familiilor nou formate, cu titlul de gratuit. Totodată, am instalat 10 terenuri de joacă pentru copii în

diferite cartiere ale orașului și am început construcția Orașelului copilăriei, am instalat și o Alee a Îndrăgostiților. Am început renovarea parcurilor, în toate parcurile de la noi este wi fi gratuit. Prima dată în anul acesta am organizat parada miresei, iar la anul vrem să organizăm și o paradă a cărucioarelor. Tot anul acesta am reușit să devenim capitala tineretului 2014 și pentru noi este un lucru foarte important, deoarece orașul Soroca mai mulți ani a purtat titlul de „Capitala Tineretului” în timpurile sovietice. Am încercat acest lucru și în 2011 (pentru anul 2012), dar atunci nu am avut susținerea Consiliului Raional. Anul acesta însă avem înțelegere la toate nivelele și suntem foarte bucuroși.

Dvs. ați fost deputat în Parlamentul Republicii Moldova. Ați dori să reveniți în această funcție?

Viața va arăta. Desigur că activitatea în cadrul Parlamentului este foarte interesantă, este o experiență cred că cea mai interesantă în viața omului, căci îți oferă posibilitate de a participa la construcția statului prin intermediul legilor, prin stabilirea regulilor de joc. Este posibilitatea de a cunoaște toată țara, toate colțurile țării noastre. Dar și lucrul în administrația publică locală nu este mai puțin interesant. Aici, în primul rând, avem posibilitatea de a cunoaște principalele probleme ale omului, posibilitatea de a le rezolva și posibilitatea de a vedea de aproape lucrul tău concret și în timp foarte scurt.

Ce le-ați dori tuturor cetățenilor pentru anul 2014?

Cât de banal ar suna, dar le doresc sănătate și fericire. Cineva spunea că fericirea este un lucru fragmentar. Eu ne doresc nouă, moldovenilor, să ne simțim fericirea, adică să avem simțul fericirii cât mai des, să ne fie sănătoși cei dragi inimii noastre, să fie liniște în țara noastră, să fie fiecare localitate cât mai bogată, mai prosperă, să se liniștească spiritele politice, să găsim limbă comună pentru dezvoltarea statului nostru, pentru neamul nostru, pentru patria noastră – Republica Moldova.

Sursa: Tribuna

RETROSPECTIVA 2013 -

În cadrul acestei rubrici, vom trece în revistă principalele evenimente organizate sub egida CALM în anul 2013, evenimente care ne-au apropiat cu pași siguri unii de alții, dar și de adevăratele valori APL. Mulți dintre dvs. vă veți regăsi în această agendă consistentă, pentru că ați participat și v-ați implicat, ați militat și ați protestat. Realizarea acestei retrospective reprezintă o ocazie de a privi dintr-o parte acest an care, pentru CALM și membrii săi, a fost unul tumultuos, bogat în evenimente și realizări.

11 IANUARIE 2013 - SALARIILE DEMNE PENTRU PERSOANELE CU FUNCȚII DE DEMNITATE PUBLICĂ!

În prima decadă a lunii ianuarie, în incinta primăriei orașului Ialoveni, a avut loc masa rotundă cu genericul: „Sustenabilitatea administrației publice locale”, organizată de Asociația primarilor raionului Ialoveni. La întrunire, care a punctat cele mai nevalgice puncte din activitatea APL, au participat membrii asociației, conducătorii APL de nivel I, reprezentanții administrației raionului Ialoveni, inclusiv președintele raionului, Nicolae Andronachi, reprezentanții CALM și cei ai APC. Prin intermediul acestei întâlniri s-a pus baza unor discuții ample despre situația din domeniul administrației publice locale, inclusiv aspecte ce țin de salarizarea persoanelor cu funcție de demnitate publică din cadrul APL.

Discuțiile au avut un impact deosebit, mai ales că au fost organizate în contextul în care Asociația primarilor raionului Ialoveni a adresat o Declarație președintelui Republicii Moldova, prim-ministrului, președintelui Parlamentului, deputaților și membrilor Guvernului. Declarația a fost precedată de Adresarea Congresului Autorităților Locale din Moldova din 6 decembrie 2012, în care a fost abordată tranșant problema salarizării persoanelor cu funcție de demnitate publică din cadrul APL. Documentul a cuprins un set de propuneri menite să identifice mijloacele financiare ce vor contribui la consolidarea bugetelor la nivel local.

15 IANUARIE 2013 - CALM LANSEAZĂ NEGOCIERILE CU APC!

Conducerea Congresului Autorităților Locale din Moldova, în frunte cu președintele Tatiana Badan, a avut o întrevvedere cu președintele Parlamentului, Marian Lupu. Întâlnirea a avut loc ca urmare a adoptării Declarației Consiliului de Administrare CALM, în care s-a făcut referință la situația discriminatorie și de desconsiderare fără precedent față de persoanele cu funcții de demnitate publică

din cadrul APL, inclusiv în ceea ce privește salarizarea și autonomia locală. CALM a cerut consolidarea dialogului dintre APL și Parlament pe toate dimensiunile. S-a accentuat necesitatea participării reprezentanților APL la ședințele plenare și cele ale comisiilor parlamentare și solicitarea expertizei CALM la toate documentele, actele legislative și normativele ce țin de activitatea APL.

18 IANUARIE 2013 - TRANSFERUL DE COMPETENȚE ÎN DOMENIUL EDUCAȚIEI

Congresul Autorităților Locale din Moldova, în parteneriat cu UNICEF Moldova, a organizat masa rotundă „Problemele actuale și soluții în legătură cu transferul de competențe și patrimoniu în domeniul educației de la APL de nivelul I către APL de nivelul II”, cu participarea reprezentanților APL, celor ai Ministerului Finanțelor, Agenției Proprietății Publice și experților în domeniu. Urmare a acestei mese rotunde, experții CALM au elaborat o notă informativă în legătură cu evidența contabilă a bunurilor instituțiilor educaționale care sunt transmise în folosință de la APL I către APL, ce a cuprins precizarea și constatarea problemelor cu care se confruntă autoritățile locale, precum și recomandări pentru a evita orice speculații, interpretări și consecințe viitoare negative.

ACTIVITATEA CALM, ÎN DATE ȘI EVENIMENTE

23 IANUARIE 2013 – PROBLEMELE ACTUALE ALE APL, DISCUTATE CU CONDUCEREA MINISTERULUI EDUCAȚIEI

Directorul executiv al Congresului Autorităților Locale din Moldova, Viorel Furdui, și expertul juridic CALM, Ion Beschieru, au avut o întrevedere cu viceministrul Educației, Igor Grosu, și șefa secției juridice a Ministerului Educației, Rodica Josanu.

În cadrul întregirii de lucru au fost abordate un șir de subiecte importante pentru autoritățile locale, primul fiind definitivarea și semnarea Acordului de cooperare între CALM și Ministerul Educației și crearea unui grup de lucru comun. S-a convenit că este necesar de venit cu o propunere legislativă ca în legea anuală a bugetului să fie inclusă o formulare mai cuprinzătoare și care să se refere și la darea în folosință gratuită a bunurilor către instituțiile de învățământ sau raionului.

25 IANUARIE 2013 - CALM, PROMOTORUL EFICIENȚEI ENERGETICE ÎN RÂNDUL APL

Pe 25 ianuarie 2013, în Chișinău, și-a desfășurat lucrările Atelierul de Lucru cu tematica Consolidării Capacităților Autorităților Publice Locale în domeniul Eficienței Energetice și Schimbărilor Climatice. La eveniment au participat circa 30 de persoane – reprezentanți APL, specialiști în domeniul eficiență energetică, specialiști în atragerea investițiilor în domeniul eficienței energetice și reprezentanți ai partenerilor de dezvoltare.

Obiectivul principal al evenimentului a constat în elaborarea unui pachet de servicii în domeniul eficienței energetice de care ar avea nevoie APL și care le-ar permite creșterea capacităților instituționale și financiare în ceea ce privește eficientizarea energetică la nivelul comunităților pe care le administrează.

30 IANUARIE 2013 - CALM, ACCEPTAT ÎN ASOCIAȚIA PAN-EUROPEANĂ A GUVERNELOR LOCALE!

Congresul Autorităților Locale din Moldova a devenit membru cu drepturi depline în cadrul Consiliului Municipalităților și Regiunilor Europene (CEMR), care este o asociație foarte importantă în promovarea intereselor guvernelor locale în Europa și, în mod special, în Uniunea Europeană. Acest eveniment a avut loc la 30 ianuarie 2013 în Paris, Franța, în sala Consiliului municipal al Primăriei orașului Paris, cu ocazia ședinței Comitetului Politic al Consiliului, care este organul suprem al acestei entități.

30 IANUARIE 2013 – ȘEDINȚA EXTRAORDINARĂ A CONSILIULUI CALM

La 30 ianuarie 2013, a avut loc ședința extraordinară a Consiliului Național de Administrare CALM, convocată pentru a discuta situația actuală din domeniul APL, statutul aleșilor locali, salarizarea persoanelor cu funcții de demnitate publică și acțiunile CALM în legătură cu Ziua Autonomiei Locale și a Lucrătorului din Administrația Publică Locală din data de 1 februarie 2013.

Evenimentul a întrunit circa 80 de membri ai Consiliului de administrare CALM, conducerea CALM, președinții asociațiilor raionale de primari, cu participarea prim-ministrului de atunci, Vlad Filat, secretarului general al Parlamentului, Ala Popescu, și președintelui fracțiunii PDM, Dumitru Diacov.

În cadrul ședinței au fost discutate mai multe subiecte care vizează situația actuală în domeniul APL și dialo-

gul dintre autoritățile publice locale (APL) și autoritățile publice centrale (APC), statutul aleșilor locali, realizările reformei de descentralizare și cadrul instituțional al acesteia. Una din problemele aduse la cunoștința premierului de aleșii locali a ținut de implementarea reformei în educație, și anume lipsa unui cadru legal la transmiterea bunurilor de la autoritățile administrației publice locale de nivelul I la nivelul II, anularea taxei locale pentru posesorii unităților de transport, care a fost efectuată fără consultarea autorităților publice locale și are un impact negativ asupra bugetelor locale și a posibilităților de reabilitare a infrastructurii rutiere. La fel, a fost menționată problema controalelor abuzive din partea organelor de resort, care au un caracter de persecutare și nu de îndrumare precum au loc în țările democratice. Întrebarea cheie discutată la ședința extraordinară a Consiliului a fost problema salarizării persoanelor cu funcție de demnitate publică din cadrul APL. Primarii au venit cu argumente forte care au demonstrat situația discriminatorie și de desconsiderare fără precedent față de primarii din Republicii Moldova.

1 FEBRUARIE 2013 – AUTORITĂȚILE LOCALE CER RESPECT ȘI AUTONOMIE LOCALĂ REALĂ!

Eveniment ieșit din tipare în centrul capitalei. Pe data de 1 februarie 2013, în Piața Marii Adunări Naționale, 511 primari și președinți de raioane din toată țara au marcat pentru prima dată Ziua Autonomiei Locale și a Lucrătorului din cadrul APL. Cu această ocazie, sub egida CALM, a fost organizat un miting de solidarizare. Edilii locali au scos în prim-plan problemele grave cu care se confruntă în activitate. Participanții la „Marea Adunare Națională a Autorităților Locale” au solicitat din partea autorităților putere de decizie reală și o autonomie care să nu-i lege la mâini. Obiectivul principal al evenimentului a fost sensibilizarea opiniei publice și a factorilor decizionali din Republica

Moldova asupra situației extrem de grave în domeniul APL, necesitatea de promovare mai activă a procesului de descentralizare și întreprinderea unor acțiuni urgente și concrete în domeniul consolidării autonomiei locale, necesitatea revizuirii și consolidării statutului actual al persoanelor cu funcții de demnitate publică din cadrul APL.

Mitingul s-a finalizat cu adoptarea Declarației CALM cu ocazia Zilei Autonomiei Locale și a Lucrătorului din APL, care a vizat necesitatea impulsivării promovării descentralizării, implicarea primarilor în procesul decizional prin stabilirea unui dialog instituțional permanent și efectiv între CALM, Guvern și Parlament, adoptarea în regim de urgență a proiectelor de legi privind finanțele publice locale și a celor ce prevăd transferul de competențe către APL în domeniul schimbării destinațiilor terenurilor agricole și accesul instituționalizat la justiția constituțională al APL, precum și stoparea controalelor abuzive în scop de presiune politică asupra APL.

După adoptarea declarației, manifestații au mers în fața sediului Ministerului Agriculturii, unde s-au întâlnit cu reprezentanții comisiei parlamentare Administrație Publică și Dezvoltare Regională. La finalul manifestației, câțiva primari au mers să discute cu șeful Legislativului, Marian Lupu.

6 FEBRUARIE 2013 – PRIN COMUNICARE ȘI DIALOG POT FI SOLUȚIONATE ȘI DEPĂȘITE ORICE PROBLEME!

Membrii Consiliului Național al Congresului Autorităților Locale din Moldova (CALM) au avut o întrevedere cu prim-ministrul Vlad Filat.

Au fost discutate acțiunile și măsurile urgente înaintate de către Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM) în vederea perfecționării carului normativ, respectării drepturilor APL și asigurării funcționării normale a APL. În special, reprezentanții CALM au fost informați despre faptul că la 6 februarie 2013, în cadrul ședinței Guvernului, vor fi abordate mai multe subiecte legate de funcționarea APL, inclusiv vor fi aprobate modificările legislative în vederea mării salariului persoanelor cu funcții de demnitate publică din cadrul APL cu 48%.

De asemenea, prim-ministrul a menționat că vor fi anulate o serie de acte normative depășite și contrare principiilor autonomiei locale. În special, cele ce se referă la organigramă și statele de personal, precum și cele prin care se stabilesc numărul de linii de telefoane, consumul de combustibil etc. S-a convenit ca să fie excluse interdicțiile legate de instituirea funcției de viceprimar, această competență revenind în exclusivitate APL, indiferent de numărul de populație și în dependență de resursele disponibile. Premierul a declarat că au fost aprobate modificări cu privire la asigurarea accesului liber al aleșilor locali în instituțiile guvernamentale.

RETROSPECTIVA 2013 -

**18 FEBRUARIE 2013 –
REȚEAUA FEMEILOR CALM – O
VOCE FERMĂ CE MERITĂ A FI
ASCULTATĂ!**

A fost lansat filmul despre Rețeaua Femeilor din cadrul CALM. Din 898 de primari din Republica Moldova 164 sunt femei – membre a Rețelei Femeilor din cadrul CALM. Sunt o forță de care conducerea statului trebuie

să țină cont, să fie implicate cât mai des în procesul decizional și în același timp să fie sprijinite în consolidate capacităților.

Rețeaua Femeilor din cadrul CALM a fost creată în anul 2011 și reprezintă o platformă a femeilor din administrația publică locală – primari, președinți de raioane, consilieri, secretari, lucrători ai APL – având menirea de a dezvolta liderismului feminin și a spori rolului femeilor în procesul decizional la nivel local și național.

**19-21 MARTIE 2013 -
PRIMARII MOLDOVENI,
ÎN ORAȘUL-SIMBOL
AL DEMOCRAȚIEI**

Pentru prima dată, o delegație reprezentativă din partea CALM a vizitat orașul-simbol al democrației europene, Strasbourg. Edilii locali au participat la Congresul Puterilor Locale și Regionale al Consiliului Europei, discutând cu colegii lor din diferite țări ale lumii subiecte care vizează activitatea APL. Cea de-a 24-a sesiune a Congresului, desfășurată la Strasbourg, Franța, a fost un prilej important pentru primarii din Republica Moldova să se facă auziți. Pe întreaga durată a sesiunii, cei 20 de membri ai delegației CALM s-au implicat activ în dezbaterile subiectelor discutate în cadrul sesiunilor. În aceeași perioadă, edilii au avut întreveneri cu Președintele Congresului și Secretarul General și cu directorul Centrului de Expertiză al Consiliului Europei, în cadrul cărora au fost punctate principiile viitoarelor colaborări. De fapt, participarea la for a fost un adevărat start up pentru APL din Moldova și o apropiere reală de valorile europene, au relatat la întoarcere edilii.

Grupul de primari, însoțiți de directorul CALM, Viorel Furdul, au întreprins vizite de studiu la primăria orașului Ribeauvillé, care se află la aproximativ 68 de kilometri de Strasbourg. Localitatea este așezată idilic la poalele munților Vosges și este înconjurată de dealuri încărcate de podgorii. Edilii moldoveni au putut vedea cum activează primarii de acolo și pe ce principii se bazează în administrarea comunităților. Aceștia au menționat că acest transfer de experiență a fost unul foarte oportun și că vor încerca să aplice acasă unele aspecte.

**27-28 MARTIE 2013 -
REUNIUNEA NALAS PENTRU
TURISMUL DURABIL**

Reprezentantul Congresului Autorităților Locale din Moldova a participat la reuniunea grupului de lucru al Rețelei Asociațiilor Autorităților Locale din Europa de Sud-Est (NALAS) privind turismul durabil, care a avut loc în localitatea Sveti Kriz Zacretje, Croația. În cadrul reuniunii a fost reintegrată cooperarea cu Asociația Națională a Comunelor din Italia (ANCI) în activitățile grupului de lucru NALAS. Grupul a elaborat conținutul documentului de poziție NALAS «Turismul din Europa de Sud-Est la nivel local».

**9-10 APRILIE 2013 –
DELEGAȚIA CALM,
LA BRUXELLES**

Președintele Congresului Autorităților Locale din Moldova, Tatiana Badan, și coordonatorul de programe al CALM, Alexandru Osadci, au participat la Reuniunea Uniunii Europene privind cooperarea descentralizată pentru dezvoltare ce a avut loc la 9-10 aprilie 2013 la Bruxelles. Organizată la nivel înalt de către Comisia Europeană, în parteneriat cu Comitetul Regiunilor al UE, reuniunea a întrunit reprezentanți ai APL din majoritatea țărilor de pe glob, inclusiv colegi din asociațiile din Parteneriatul Estic și din Europa de Sud-Est. La această Reuniune, în calitate de copreședinte al CORLEAP, a participat și primarul de Chișinău, Dorin Chirtoacă. Obiectivul principal al acestei Reuniuni a fost finalizarea, concluzionarea și confirmarea rezultatelor consultărilor cu APL și cu asociațiile lor reprezentative în ceea ce privește îmbunătățirea procesului de cooperare și asistență din partea UE, direcționând aceasta înspre autoritățile publice locale. Din partea sa, CALM a prezentat o adresare oficială către toți participanții la Reuniune și a fost solicitat pentru a prezenta o alocuțiune specială referitor la politică nouă a UE și rezultatele consultărilor. Pe baza raportului elaborat și prezentat la Reuniune a fost pregătit un Document de politică a UE, în baza căruia vor fi bugetate resursele necesare pentru programele derulate în perioada de planificare 2014-2020.

**11 APRILIE 2013 – TARIFELE
PENTRU SERVICII
DE ALIMENTARE CU APĂ
ȘI CANALIZARE –
ÎN LOC DE DESCENTRALIZARE,
CENTRALIZARE!**

La Chișinău au avut loc lucrările Comisiei de Specialitate pentru Servicii Publice Locale din cadrul Congresului Autorităților Locale din Moldova (CALM). În cadrul sesiunii de lucru a fost pusă în discuție inițiativa centralizării competenței de aprobare a tarifelor pentru serviciul de Alimentare cu Apă și Canalizare prestate la nivel de regiune, raion, municipiu sau oraș.

Evenimentul a fost organizat în contextul înregistrării în Parlament a proiectului de lege Nr. 122 din 18.03.2013 cu privire la serviciul de alimentare cu apă și canalizare și pregătirea acestuia pentru aprobare în prima lectură. Scopul evenimentului a fost de a veni cu o poziție consolidată a autorităților locale din Moldova în problema centralizării competenței de aprobare a tarifelor la apă, care poate prezenta un precedent și un impact major asupra reformei de descentralizare pe termen lung.

În rezultatul sesiunii, au fost înaintate propuneri și recomandări, în baza cărora va fi elaborată poziția generalizată a autorităților locale din Republica Moldova și care va fi adusă la cunoștință factorilor decizionali prin intermediul CALM.

**16 APRILIE 2013 – CALM:
COOPERAREA
INTERMUNICIPALĂ
ȘI DEZVOLTAREA SERVICIILOR
PUBLICE LOCALE,
PUSE ÎN PERICOL!**

“Cooperarea intercomunitară în vederea eficientizării serviciilor publice locale de aprovizionare cu Apă și Canalizare: de la teorie la practică” – aceasta a fost tematica mesei rotunde organizată la inițiativa CALM, în parteneriat cu GIZ.

Evenimentul a găzduit peste 20 de reprezentanți ai grupurilor de experți naționali și internaționali din cadrul agențiilor implementatoare precum: USAID, LGSP, UNDP, SDC, ApaSan, BDO, etc. Obiectivul acestei sesiuni a fost identificarea experiențelor de implementare în practică a conceptului de cooperare intercomunitară și identificarea riscurilor și provocărilor care însoțesc acest proces. În rezultatul discuțiilor, donatorii s-au arătat îngrijorați de situația în care strategia națională de descentralizare rămâne doar pe hârtie, iar ultimele modificări legislative care au avut loc au tendințe mai mult de centralizare decât de promovare a autonomiei locale. Participanții au menționat necesitatea unei abordări care să mențină lucrurile cât mai simple pentru beneficiari. În această ordine de idei s-a propus opțiunea de modificare a anumitor articole din legislație și în nici un caz modificarea integrală a acestora pentru a evita sporirea complexității cadrului legal. De asemenea CALM și comunitatea agențiilor implementatoare au evidențiat importanța consultărilor la fiecare etapă cu toate părțile implicate în proces, îndeosebi cu APL-le, deoarece doar ei cunosc situația din teren și pot oferi informații obiective despre situația creată.

**17 APRILIE 2013 – GRUPURILE
VULNERABILE ȘI ACCESUL
LOR LA SERVICIILE DE
APROVIZIONARE CU APĂ**

“Accesul grupurilor vulnerabile la servicii de alimentare cu apă și canalizare (AAC)” – aceasta a fost tematica mesei rotunde care și-a desfășurat în incinta CALM. La inițiativa Congresului Autorităților Locale din Moldova evenimentul a găzduit peste 20 de reprezentante ale autorităților publice locale din 10 raioane ale republicii, membre ai Rețelei femeilor primar din cadrul CALM. Scopul acestei sesiuni a fost identificarea problemelor accesului

ACTIVITATEA CALM, ÎN DATE ȘI EVENIMENTE

grupurilor vulnerabile la servicii de apă și canalizare, experiențelor de implementare în practică a aspectului egalității de gen și grupurilor vulnerabile în politica tarifară existentă. La finele ședinței, doamnele primar au menționat necesitatea identificării unui model de calcul și aprobare a tarifului pentru serviciile de apă și canalizare cu luarea în considerație a grupurilor vulnerabile și asigurarea accesului acestora la serviciile menționate mai sus. De asemenea, participantele la ședință au evidențiat importanța consultărilor la toate etapele cu APL-le, deoarece doar ele cunosc situația din teren și pot oferi informații obiective despre situația reală.

3 MAI 2013 – AUTORITĂȚILE LOCALE CONTRIBUIE LA DOTAREA SERVICIULUI SITUAȚII EXCEPȚIONALE AL MINISTERULUI DE INTERNE!

Pe data de 3 mai 2013, în orașul Strășeni, a avut loc un eveniment inedit: ceremonia de înmânare în dar a patru autovehicule speciale pentru Serviciul Situa-

ții Excepționale, care au ajuns în Republica Moldova grație efortului depus de primăria orașului Strășeni, în colaborare cu CALM și cu suportul partenerilor din Austria. La eveniment au participat reprezentanții primăriei orașului Strășeni, în frunte cu dna Valentina Casian, primarul orașului, reprezentanții administrației raionale și ai Serviciului de pompieri, dle Iurie Leancă, prim-ministru interimar al Republicii Moldova, dl Dorin Recean, ministru de Interne, președintele Congresului Autorităților Locale din Moldova, Tatiana Badan, reprezentanții organizației austriece de binefacere "Concordia", reprezentanții ambasadei Austriei în Moldova, orașeni. Evenimentul a avut loc în centrul orașului Strășeni unde au fost prezentate și expuse autospeciarele. Autovehiculele sunt dotate cu utilaj și echipament modern pentru un spectru larg de situații excepționale, inclusiv pentru stingerea de incendii și acțiuni de descarcerare în caz de accidente.

24 MAI 2013 – AUTORITĂȚILE DE PE AMBELE MALURI ALE PRUTULUI ȘI-AU DAT MÂNA!

Autoritățile publice locale din Republica Moldova și România au de acum încolo o platformă comună. Pe 24 mai 2013, la Chișinău, a avut loc prima Sedință Comună a Guvernelor Locale din România și Republica Moldova. În cadrul întâlnirii a fost constituit Consiliul Autorităților Locale din Republica Moldova și România, un for al tuturor primarilor din ambele țări.

Evenimentul istoric, organizat de Congresul Autorităților Locale din Republica Moldova (CALM) și Asociația Comunelor din România (A.Co.R.), a întrunit aproximativ 100 de primari din ambele state, membri ai organelor de conducere a asociațiilor, precum și înalți demnitari de stat: Liliana Palihovici, președinte interimar al Parlamentului Republicii Moldova, Radu Podgorean, Secretar de Stat pentru analiză politică și relația cu Parlamentul al Ministerului de Externe al României, Vladimir Ciobanu, consilier al Președintelui Republicii Moldova, Iurie ȚAP, Președintele comisiei speciale privind descentralizarea și consolidarea autonomiei locale, Dorin Chirtoacă, primar general al municipiului Chișinău și vicepreședinte CALM, președinții celor două organizații – Emil Drăghici (A.Co.R) și Tatiana Badan (CALM).

Potrivit Acordului semnat între CALM și A.Co.R., printre obiectivele de bază ale Consiliului se regăsesc: activitatea în comun și coordonarea reciprocă mai bună în domeniul promovării descentralizării și autonomiei locale, intensificarea relațiilor directe și de parteneriat între comunitățile locale din Republica Moldova și România, schimbul de experiență, realizarea de proiecte comune de dezvoltare comunitară, atragerea de investiții, precum și asigurarea sprijinului reciproc pe plan internațional, inclusiv în procesul de aderare/participare la activitatea diverselor organizații europene și internaționale. "Beneficiile acestui Consiliu, ce reunește Congresul Autorităților Locale și Asociația comunelor din România, constau în apropierea intereselor celor două structuri, dar și a colectivităților locale din cele două state. Dorim înfrățirea a cât mai multe comune din Republica Moldova cu cele din România", a menționat Emil Drăghici, președintele Asociației Comunelor din România. La rândul său, Tatiana Badan, președintele Congresului Autorităților Publice Locale din Moldova, a specificat că această colaborare este doar un început. "Temelia unei bune guvernări e autoritatea publică puternică, bine dezvoltată și cu suficientă capacitate. Relațiile de colaborare și parteneriatele cu comunitățile locale din Uniunea Europeană și alte țări sunt mijloace importante de dezvoltare și

modernizare a comunităților locale din Republica Moldova. De aceea, salutăm acest eveniment important, care sperăm să impulsioneze procesul de stabilire a parteneriatelor între comunitățile locale din Republica Moldova și cele din alte țări, astfel lărgind aria posibilităților de dezvoltare locală", a declarat Tatiana Badan.

20-23 Iunie 2013 – ÎNTÂLNIRI DE NEUITAT: ÎN VIZITĂ LA LIGA FEMEILOR – PRIMAR DIN ROMÂNIA!

Liga Femeilor-Primari ai comunelor din România, reprezentată de președintele organizației, Mariana Gîju, primarul comunei Cumpăna, județul Constanța, a invitat un grup de femei – primari din Republica Moldova să participe la lucrările sesiunii extraordinare a Ligii Femeilor

Primari ai Comunelor din România, care s-a desfășurat în perioada 20-23 iunie 2013, în stațiunea Mamaia, județul Constanța.

În cadrul acestui eveniment au fost concretizate relațiile de parteneriat stabilite prin Regulamentul de Organizare și Funcționare a Consiliului Autorităților Locale din România și Republica Moldova, care a fost aprobat pe data de 24 mai 2013, în timpul primei reuniuni a Consiliului Autorităților Locale din România și Republica Moldova.

Scopul vizitei a constat în stabilirea de legături directe de dezvoltare a parteneriatelor privind administrațiile publice locale, schimbul de experiență, negocieri a implementării proiectelor socio-culturale la nivel local și județean, schimb cultural sportiv. Delegația a vizitat primăria Cum-

păna unde s-a întâlnit cu doamna primar Mariana Gîju, cu funcționarii, dar și consilierii primăriei. În cadrul acestei vizite, delegația a participat la activitatea de semnare a Acordului de Înfrățire între primăria Cumpăna, județul Constanța - primar Mariana Gîju și primăria Sărata Veche, raionul Fălești, primar - Maria Galiț.

Anterior, Comuna Cumpăna, județul Constanța a promovat relații de cooperare cu comuna Budești - municipiul Chișinău, comuna Puhăceni-raionul Anenii Noi, cu orașul Strășeni, materializate prin Acorduri de înfrățire, acte ce au deschis noi perspective de colaborare între localitățile

din România și localitățile din Republica Moldova în scopul de a dezvolta și extinde cooperarea prin întâlniri de lucru directe, la care să participe alături de oaspeți, delegații ai administrațiilor publice locale din România, reprezentanți ai investitorilor privați locali și alți factori interesați.

În vederea stabilirii unor relații de parteneriat între localitățile din România și Republica Moldova, precum și dezvoltării unor legături multilaterale, social-culturale, dar mai ales educative pentru copiii și tinerii, în anul 2013, primăriile Budești, mun. Chișinău, Puhăceni, r. Anenii Noi, Sărata Veche, r. Fălești, Vatici, r. Orhei, Selemet, r. Cimișlia, orașul Strășeni cât și altor 7 localități și anume: Ocolina, r. Soroca, Răduleni Vechi, r. Florești, Cucoara, r. Cahul, Crihana Veche, r. Cahul, Capaclia, r. Cantemir, Băhrinești, r. Florești, Clișova, r. Orhei au avut ocazia să organizeze plecarea în România a câte 20 decopii și cincisprezece însoțitori, care au petrecut clipe minunate în cercul prietenilor din România.

RETROSPECTIVA 2013 -

20 Iunie 2013 - NEXPO 2013 – ACOLO UNDE IDEILE VIN SĂ SE ÎNTÂLNEASCĂ!

Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM), în parteneriat cu Rețeaua Asociațiilor Autorităților Locale din Sud-Estul Europei (NALAS), a organizat evenimentul național de promovare a Târgului Internațional al Municipi-

palităților NEXPO 2013, care a întrunit circa 100 reprezentanți ai autorităților publice locale de nivelul unu, precum și reprezentanți ai mediului de afaceri în domeniul eficienței energetice și energiei regenerabile.

În cadrul evenimentului național de promovare a fost prezentat programul și oferta NEXPO 2013, precum și platforma de creare a parteneriatelor între autoritățile locale și mediul de afaceri. În finalul evenimentului, toți participanții au fost invitați să participe la eveniment și mai mulți primari și reprezentanți ai autorităților publice locale din Moldova și-au exprimat interesul în participarea și promovarea comunităților pe care le reprezintă la nivel internațional, iar experiența colegilor în cadrul evenimentului precedent i-a încurajat să valorifice oportunitățile pe care le va oferi NEXPO 2013.

21 Iunie 2013 – AUTORITĂȚILE LOCALE DIN LITUANIA VOR COLABORA CU APL DIN MOLDOVA!

La Chișinău, sub auspiciul Congresului Autorităților Locale din Moldova (CALM), s-a desfășurat întrunirea cu reprezentanții Asociației Autorităților Locale din Lituania.

În cadrul evenimentului au participat circa 30 de reprezentanți ai autorităților publice locale din Moldova și Lituania.

Evenimentul a avut drept scop împărtășirea experienței Lituaniei în procesul de descentralizare și consolidare a autonomiei locale, stabilirea de parteneriate între reprezentanții Asociației Autorităților Locale din Lituania și Moldova. În finalul evenimentului, părțile au efectuat un schimb amplu de opinii pe marginea relațiilor moldo-lituaniene și a perspectivelor de colaborare pe viitor, cu posibilitatea încheierii unui acord de colaborare în cadrul următoarei întruniri, la Vilnius.

26 Iunie 2013 – ÎN LOC DE DESCENTRALIZARE – CENTRALIZARE!

La 26 iunie 2013, în incinta sediului Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, la inițiativa Comisiei Parlamentare pentru Administrație Publică și Dezvoltare Regională, prezidată de deputatul Eduard Mușuc, au fost organizate dezbateri publice asupra proiectului de Lege nr. 258 din 14.06.2013 privind serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare, elaborat de către Ministerul Me-

diului, de comun acord cu Asociația "Moldova Apă-Canal". Evenimentul a întrunit peste 40 de reprezentanți ai Parlamentului, Ministerului Mediului, Ministerului Dezvoltării Regionale și Construcțiilor, Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică, Agenției "Apele Moldovei", Asociației „Moldova Apă-Canal”, S.A. „Apă-Canal” din Chișinău și republică, Congresului Autorităților Locale din Moldova, precum și reprezentanți ai Administrației Publice Locale. În urma discuțiilor, s-a decis formarea un grup de lucru, care va lucra asupra propunerilor și recomandărilor făcute asupra Legii privind serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare, armonizând-o la legislația națională și cea europeană în vigoare.

12 Iulie 2013 – DEBLOCAREA MECANISMULUI DE COOPERARE INTERCOMUNITARĂ – NOI OPORTUNITĂȚI PENTRU APL ȘI CETĂȚENII!

„Ajustarea cadrului legislativ în vigoare în vederea eficientizării mecanismului instituțional de cooperare intercomunitară în domeniul serviciilor publice de gospodărie comunală, în special al celui de alimentare cu apă și de canalizare” – aceasta a fost tematica mesei rotunde care și-a desfășurat lucrările pe 12 iulie 2013, la Chișinău, la inițiativa CALM. Evenimentul a găzduit peste 20 de repre-

zentanți ai grupurilor de experți naționali și internaționali din cadrul agențiilor implementatoare, precum: USAID, LGSP, UNDP, SDC, ApaSan, BDO, Consiliul Europei, Delegația Uniunii Europene în Republica Moldova și reprezentanți ai Administrației Publice Locale. Scopul acestei ședințe a fost prezentarea concluziilor ce țin de analiza situației actuale în domeniul cooperării intercomunitare și propunerea măsurilor de modificare a legislației în vederea deblocării mecanismului de cooperare intercomunitară. În rezultatul discuțiilor, participanții au menționat că inițiativa ajustării cadrului legal în vederea eficientizării mecanismului de cooperare intercomunitară este binevenită și foarte oportună, în vederea dezvoltării pe termen mediu și lung a Serviciilor Publice de calitate.

17-18 Iulie 2013 – COOPERAREA INTERCOMUNITARĂ, ÎN VIZORUL CALM!

Pe 17 -18 iulie 2013, la inițiativa CALM, la Cimișlia și Bălți, au fost organizate două mese rotunde cu genericul „Ajustarea cadrului legislativ în vigoare în vederea eficientizării mecanismului instituțional de cooperare intercomunitară în domeniul serviciilor publice de gospodărie comunală, în special al celui de alimentare cu apă și de canalizare”. Evenimentele au găzduit în total peste 60 de reprezentanți ai Administrației Publice Locale și a partenerilor de dezvoltare. Scopul acestei ședințe a fost prezentarea și discutarea cu membrii CALM a concluziilor ce țin de analiza situației actuale în domeniul cooperării intercomunitare și propunerea măsurilor de modificare a legislației în vederea deblocării acestui mecanism.

În rezultatul discuțiilor, au fost perfecționate propunerile de modificare a legislației în vigoare în vederea asigurării unui cadru legal și instituțional corespunzător pentru cooperarea intermunicipală din Republica Moldova.

Iulie 2013 – LANSAREA CAMPANIEI DE PROMOVARE A LEGII FINANTELOR LOCALE!

CALM a inițiat și susținut o amplă campanie de informare și de explicare a prevederilor noului sistem de finanțare. Având în vedere nenumăratele avantaje pe care le cuprinde acest document novator, conștientizarea rolului

acestui document pentru edificarea unei autonomii locale reale este vitală pentru viitorul comunităților noastre. În prima etapă a campaniei de informare, Congresul Autorităților Locale a reunit, la Chișinău, peste 60 de reprezentanți ai autorităților locale, cărora le-a organizat o întâlnire cu autorii legii, dar și cu cei care vor implementa noile prevederi – responsabili din cadrul Ministerului Finanțelor. Au fost discutate aspecte ce vizează procesul de elaborare a bugetelor locale pentru anul 2014, conform noului sistem. La ședința lărgită a Consiliului de Administrare al Congresului Autorităților Locale din Moldova (CALM) au participat mai mulți primari de localitățile țării, dar și președinți de raioane. Destul de reprezentativă a fost delegația din partea autorităților statului, în speță Ministerul Finanțelor, instituția care urmează să pună în aplicare noile prevederi, dar și să elaboreze un mecanism de conlucrare optim și comprehensiv în relațiile cu autoritățile locale de nivelul unu și doi.

La finalul întâlnirii, s-a decis că propunerile și sugestiile membrilor CALM vor fi acumulate și expuse într-un document unic de experții Congresului Autorității Locale din Moldova. Acesta va fi remis ulterior autorităților. Totodată, vor fi organizate un șir de seminare de instruire, în cadrul cărora experții, împreună cu reprezentanții Ministerului de Finanțe, vor explica în detalii esența noului sistem, dar și particularitățile mecanismelor de aplicare.

19 August - 14 Octombrie 2013 – EXTINDEREA CAMPANIEI DE PROMOVARE A LEGII FINANTELOR LOCALE!

În această perioadă, CALM a organizat un șir de seminare de informare și consultare a APL. Conform conceptului, echipele mobile, constituite din reprezentanți ai Cancelariei de Stat, Ministerului Finanțelor, Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM) și experți din partea partenerilor de dezvoltare, se deplasează în toate raioanele țării pentru a explica în detalii noua modalitate de formare a bugetelor locale, raporturile dintre autoritățile centrale și cele locale în ceea ce privește formarea bugetelor și alte aspecte de interes pentru primării. În cadrul seminarelor, prezentările teoretice au fost însoțite de exerciții practice și schimb de păreri. Primarii au adresat întrebări referitor la funcționarea noului sistem de finanțare a APL, precum și la alte probleme conexe, cu care se confruntă.

ACTIVITATEA CALM, ÎN DATE ȘI EVENIMENTE

31 AUGUST 2013 – ÎNFRĂȚIRI LA... ÎNĂLȚIME!

De Ziua Limbii Române, sărbătorită și în România, platoul Bucegilor a devenit scena unui adevărat festival al înfrățirilor. Primării din Republica Moldova și România și-au dat mâna, uniți de obiectivele comune de dezvoltare a localităților pe care le conduc, dar și de memorabilul acord semnat la Chișinău, pe 24 mai 2013. Atunci a avut loc și prima Sedință Comună a Guvernelor Locale din România și Republica Moldova, în cadrul căreia membrii CALM și ACoR au trasat planurile de cooperare. Un rod al acestei colaborări este și grandiosul eveniment care s-a desfășurat la Sinaia. Pentru cinstirea Zilei Limbii Române, un număr de 30 de localități din România, membre ale Asociației Comunelor din Romania, și 30 de localități din Republica Moldova, membre ale Congresului Autorităților Locale din Moldova, au semnat Acorduri de înfrățire.

Ceremonia a fost una emoționantă și de mare anvergură, deoarece pentru prima dată în istoria celor două țări are loc un număr atât de impresionant de înfrățiri.

Au semnat acorduri de colaborare: orașele Edineț și Hîncești, satele Băhrinești, Răduleni Vechi și Mărculești din raionul Florești, comuna Sărata Veche din raionul Fălești, satul Capaclia din raionul Cantemir, comunele Sipoteni, Dereneu și Tuzara din raionul Călărași, satul Clișova și comunele Vatici și Piatra din raionul Orhei, satul Batîr din raionul Cimișlia, satul Crihana Veche și comuna Manta din raionul Cahul, comunele Chircăiești și Ucrainca din raionul Căușeni, comuna Codreanca din raionul Strășeni, satul Ochiul Alb din raionul Drochia, comunele Ocolina, Parcani, Regina Maria, Vărăncău și Nimereuca din raionul Soroca, comuna Trușeni, mun. Chișinău

3 SEPTEMBRIE 2013 – A VENIT TIMPUL DE A REGÂNDI ROLUL ADMINISTRAȚIEI LOCALE ÎN PARTENERIATUL ESTIC!

Primarii și reprezentanții regionali din UE și țările Parteneriatului Estic au adoptat recomandări politice pentru cel de-al treilea Summit al Parteneriatului Estic al șefilor de stat, de la Vilnius. La reuniune a participat și o delegație din partea Congresului Autorităților Locale din Moldova: Tatiana Badan, președinte CALM, Dorin Chirtoacă, primarul municipiului Chișinău, vicepreședinte CALM, Viorel Furdui, director executiv CALM și Alexandru Osadci, expert CALM.

CALM a venit cu o serie de propuneri, care au fost luate în considerație și incluse în recomandările CORLEAP

pentru întrunirea șefilor de Guvern, care va avea loc la Vilnius, precum: chemarea instituțiilor Europene (CoR, Comisia Europeană, Parlamentul European etc.) de a aborda subiectul descentralizării și democrației locale în cadrul relațiilor între UE și țările Parteneriatului Estic, care să devină unul de bază, similar justiției, drepturilor omului, libertății presei și altele; implicarea mai activă a CoR, UE și

a altor structuri europene în promovarea APL (implicarea APL în procesul decizional din țările respective: monitorizare, avize, recomandări); crearea instrumentelor financiare efective în cadrul CORLEAP care ar fi cele destinate susținerii proiectelor APL și a asociațiilor lor din țările Parteneriatului Estic; asigurarea accesului direct al APL la fondurile europene, fără tutela excesivă a Guvernului care, deseori, este suprapolitizată. În acest context, o deosebită atenție, urmează a fi acordată dezvoltării creșterii capacităților APL și a asociațiilor sale pentru a accesa fonduri disponibile: instruirea, schimbul de experiență, elaborarea de ghiduri și manuale accesibile etc.

9 SEPTEMBRIE 2013 – CALM, CONSULTAT DE CONSILIUL EUROPEI!

Grație implicării CALM, Legea Finanțelor Locale și procesul de descentralizare a ajuns în vizorul Consiliului Europei. Pe data de 9 septembrie, curent, Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei, în urma informării din partea CALM, a adresat un șir de recomandări Republicii Moldova. În articolul 10 al adresării, APCE insistă asupra necesității derulării procesului de descentralizare, dar și asupra adoptării în lectură finală a noii Legi a finanțelor publice locale, un instrument indispensabil în procesul de îmbunătățire a echității transferurilor și consolidării autonomiei locale.

25-27 SEPTEMBRIE - NEXPO 2013, UN NOU SUCCES AL CALM ȘI APL DIN MOLDOVA

Delegația Congresului Autorităților Locale din Moldova (CALM), în număr de circa 40 reprezentanți, condusă de președinta CALM, Tatiana Badan, și directorul executiv, Viorel Furdui, a participat la cel de-al doilea Târg Interna-

țional al Municipalităților NEXPO, care a avut loc în Rijeka și Opatija, Croația. Acest eveniment a fost organizat de Rețeaua Asociațiilor Autorităților Locale din Europa de Sud-Est (NALAS), în parteneriat cu Asociația Orașelor din Croația, Asociația Municipalităților din Croația și orașele Rijeka și Opatija.

NEXPO este cel mai mare și cel mai important eveniment al municipalităților din Europa de Sud-Est, care reunește autoritățile locale, asociațiile autorităților locale, agențiile de dezvoltare, societatea civilă și mediul de afaceri din Europa de Sud-Est precum: Slovenia, Croația, Turcia, România, Bulgaria, Macedonia, Muntenegru, Bosnia și Herțegovina, Albania, Serbia, Kosovo și dincolo. Anul acesta la NEXPO au participat mai mult de 2000 participanți reprezentând peste 350 primării, asociații ai autorităților locale, agenții de dezvoltare, societatea civilă și mediul de afaceri. Subiectul NEXPO 2013 a fost integrarea

în UE. Printre alte activități, în acest an NEXPO a oferit oportunități multiple pentru autoritățile locale să se întâlnească cu reprezentanți din sectorul de afaceri pentru a atrage investitori, cu un accent special pe proiecte în domeniul eficienței energetice și utilizarea surselor regenerabile de energie.

Delegația CALM s-a evidențiat prin prestația de excepție a numărului artistic de cântece și dansuri tradiționale interpretate de primarii din Republica Moldova, precum și prin conducerea atelierului de lucru „Egalitatea femeilor și bărbaților în viața locală”.

4 OCTOMBRIE 2013 - AMÂNAREA IMPLEMENTĂRII REFORMEI, SENTINȚĂ LA MOARTE PENTRU APL!

Vineri, 4 octombrie curent, a avut loc Ședința extraordinară a Consiliului de administrație CALM, cu prezența masivă a primarilor din diferite regiuni ale țării. Convocarea unei ședințe extraordinare a fost solicitată de către edilii locali care, în nenumărate rânduri, și-au exprimat îngrijorarea privind faptul că adoptarea în lectură finală a Legii Finanțelor Locale este amânată de către autorități. În acest sens, există indicații din partea Ministerului

Finanțelor și o scrisoare a Cancelariei de Stat, prin care sunt „revizuite” prioritățile în domeniul descentralizării, în sensul excluderii din priorități a noului sistem de finanțe publice locale care urma să fie implementat începând cu 1 ianuarie 2014. Astfel, fiind periclitată prioritatea de bază a guvernului, întreg procesul de descentralizare și consolidare reală a autonomiei locale, precum și imaginea pe plan intern și extern a actualei guvernări.

În cadrul acestei ședințe s-a votat declarația/adresarea către factorii decizionali și s-a luat decizia ca pe data de 11 octombrie 2013, în fața sediului Guvernului și Parlamentului Republicii Moldova, să fie organizat un MITING ȘI MARȘ, în susținerea noului sistem de finanțe publice locale și descentralizării, precum și împotriva târâgării implementării lor, cu participarea reprezentanților APL din întreaga țară.

RETROSPECTIVA 2013 - ACTIVITATEA CALM, ÎN DATE ȘI EVENIMENTE

11 OCTOMBRIE 2013: PRIMARII
AU CERUT ÎN STRADĂ
AUTONOMIE REALĂ!

Circa 350 de edili locali, reprezentanți ai tuturor forțelor politice parlamentare și din toate regiunile RM, au participat la Marșul pașnic în susținerea Legii Finanțelor Locale. În pofida unor amenințări și presiuni nemaivăzute, edilii s-au reunit în Piața Marii Adunări Naționale pentru a-și prezenta argumentele în favoarea Legii Finanțelor

Locale și a determina autoritățile să promoveze în regim de urgență noile prevederi, începând cu 1 ianuarie 2014. Edilii au purtat pancarte, pe care și-au trecut revendicările și preocupările: „Vrem lege, nu fărădelege!”, „Fără descentralizare nu poate fi dezvoltare și europenizare reală!”, „Fapte, nu promisiuni! Progres, nu regres!”, „Ne-am săturat de vorbe deșarte! Vrem acțiuni și fapte!”, „Legea Finanțelor locale: un angajament asumat, dar uitat!”, „Nu duceți satele la sapă de lemn!”.

OCTOMBRIE 2013 - PRIMARII
NU RENUNȚĂ: VREM LEGE
ȘI PROGRES, NU REGRES!

Primarii nu renunță. După ce au organizat un marș în susținerea Legii finanțelor locale, edilii locali și-au exprimat disponibilitatea de a ieși în stradă însoțiți de alegătorii lor. Congresul Autorităților Locale a organizat o conferință

de presă, în cadrul căreia a anunțat despre începerea unei campanii de informare și consultare a locuitorilor privind importanța adoptării noului sistem de finanțare. În plus, edilii au anunțat comunitatea despre faptul că vor continua dialogul cu structurile naționale și internaționale și că vor reveni la proteste dacă argumentele lor nu vor fi auzite de guvernanți.

31 OCTOMBRIE 2013 -
PLEDOARIE PENTRU
AUTONOMIE ÎN FAȚA
CONSILIULUI EUROPEI!

Nefiind auziți acasă, primarii, care au participat la sesiunea de toamnă a Congresului Autorităților Locale și Regionale al Consiliului European, care s-a desfășurat între 27 - 31 octombrie la Strasbourg, au organizat un flashmob de sensibilizare a opiniei publice. Acesta s-a desfășurat în fața forului european și a atras atenția sutelor de partici-

panți la Congres. În număr de circa 30, primarii au purtat pancarte cu mesaje care vin în sprijinul noilor prevederi ale Legii Finanțelor Locale, dar și a implementării acestora nu mai târziu de 1 ianuarie 2014, așa cum a promis și s-a angajat anterior guvernarea: „Da - 2014, Nu - 2015!”, „Democrația locală în Republica Moldova este în pericol!”, „Gata cu promisiunile, a venit timpul acțiunilor!” etc. Timp de o oră, participanții la flashmob au diseminat materiale informative, în care au punctat principalele măsuri care urmează să fie efectuate, astfel încât primăriile din RM să dispună de mecanisme echitabile de finanțare și, implicit, de condiții bune pentru dezvoltare. Totodată, primarii au reiterat că intenția autorităților de a implementa noua lege

în doar câteva raioane pilot nu a fost negociată cu CALM, cea mai reprezentativă asociație a APL, și este o soluție contraproductivă, deoarece pune în pericol întreg procesul de descentralizare și consolidare a autonomiei locale. În plus, anul 2015 este un an electoral și nu va reprezenta un moment potrivit și prielnic pentru lansarea reformei. Tot în acest an expiră și Strategia Descentralizării, care riscă să rămână un vis frumos, fără șanse de realizare, au mai menționat edilii.

31 OCTOMBRIE 2013 -
CONSILIUL EUROPEI VA CERE
EXPLICAȚII GUVERNULUI
MOLDOVEI!

La Strasbourg, delegația de primari din Republica Moldova a avut întrevederi cu mai mulți oficiali ai Consiliului European, APCE, Centrului de expertiză al CoE, asociațiilor partener etc. Edilii au menționat că, în cadrul acestor discuții, au descris starea reală de lucruri în ceea ce privește procesul de consolidare a autonomiei locale, totala lipsă de progrese în domeniul descentralizării și cauzele adevărate ale târâgănării intrării în vigoare a Legii Finanțelor Locale. Numeroasa delegație din Republica Moldova a fost, la rândul ei, informată că subiectul dat este deja în

vizorul Consiliului European. Înălții demnitari europeni și-au arătat îngrijorarea față de regresele înregistrate de autoritățile moldovenești în implementarea angajamentelor asumate în fața UE. Situația e cu atât mai dificilă, cu cât descentralizarea reprezintă una dintre prioritățile de bază ale actualei guvernări. În context, Dl. F. Lec, raportorul Consiliului European pentru Republica Moldova, a menționat că forul European va reacționa prompt la semnalele negative venite din Republica Moldova. Domnia sa a specificat că, în urma unui șir de note primite, a fost convocat Biroul Congresului Autorităților Locale și Regionale al CoE, care a decis să solicite explicații din partea Guvernului RM privind modul defectuos de implementare a reformei financiare în domeniul guvernării locale. Ulterior, va fi stabilită o vizită de postmonitorizare, în vederea examinării situației și a modului de realizare a recomandărilor Consiliului European, a opinat F.Lec.

4 NOIEMBRIE 2013 -
PARTENERIAT MOLDO-KIRGHIZ

În incinta Congresului Autorităților Locale din Moldova (CALM) a avut loc întrunirea reprezentanților CALM cu delegația autorităților publice locale și centrale din Repu-

blica Kirghiză. În cadrul întrevederii părțile s-au informat reciproc privind organizarea administrativ-teritorială din ambele țări, a fost trecută în revistă legislația existentă privind APL, precum și reformele ce au loc și progresul acestora. A avut loc schimbul de opinii și discuții privind situația actuală și problemele cu care se confruntă autoritățile locale din ambele țări. Oaspeții din Republica Kirghiză au făcut cunoștință cu structura, modul de funcționare și activitățile CALM atât pe plan intern, cât și pe cel extern.

24 NOIEMBRIE 2013 -
O CAMPANIE DE 16 ZILE,
O MISIUNE CONTINUĂ

Primari din diferite localități ale Republicii Moldova s-au alăturat inițiativei globale a Organizației Națiunilor Unite COMMIT, organizând un flashmob prin care se an-

gajează să întreprindă acțiuni împotriva violenței față de femei și fete la nivel local. Peste o sută de primari din Republica Moldova și-au unit vocile împotriva violenței față de femei și fete, printr-un flashmob în cadrul căruia și-au asumat angajamentul de a lupta împotriva violenței prin organizarea diverselor activități de promovare, informare și sensibilizare a societății. Evenimentul a marcat lansarea campaniei „16 Zile de Acțiuni Împotriva Violentei în Baza de Gen”, organizată în scopul mobilizării autorităților publice centrale și locale, societății civile și oamenilor să participe activ la prevenirea și combaterea violenței în bază de gen și a violenței în familie. Evenimentul a fost organizat de către UNWomen Moldova cu susținerea Congresului Autorităților Locale din Moldova și Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei.

ATAC FLAGRANT LA AUTONOMIA LOCALĂ:

ORAȘELE ȘI MUNICIPIILE AU FOST LIPSITE DE MILIOANE DE LEI ÎN URMA UNEI DECIZII ABUZIVE A PARLAMENTULUI!

Adoptarea modificărilor la legea N 324, prin care au fost stabilite cote maxime pentru taxele locale, va ruina bugetele APL, mai ales pe cele ale localităților urbane. Declarația a fost făcută, în cadrul unei conferințe de presă, de către mai mulți membri ai Congresului Autorităților Locale, care au reprezentat punctul de vedere al majorității APL. Ediliile au adresat și o declarație factorilor de decizie din țară, de la care au solicitat măsuri concrete pentru anularea deciziei. Totodată, despre pericolul pe care-l prezintă pentru autonomia locală plafonarea maximă a taxelor locale au fost informate și instituțiile europene.

Ediliile acuză parlamentarii că noile prevederi legislative au fost adoptate abuziv, cu lipsă maximă de transparență, fără a consulta autoritățile publice locale. Astfel, majoritatea primarilor au aflat despre noile prevederi abia după ce documentul a fost publicat în Monitorul Oficial. Reprezentanții autorităților locale mai spun că acțiunile autorităților contravin Constituției și sunt îndreptate împotriva autonomiei locale.

În loc să fie creat un fundal pozitiv pentru activitatea APL, în situația în care implementarea Legii Finanțelor Locale și așa a fost amânată, această decizie va înrăutăți și mai mult situația economică precară din comunități. Pe lângă gravele probleme cu care se confruntă primarii în așa domenii ca achizițiile publice, finanțele locale, personal, competențe, controale, se va adăuga încă una. Astfel, potrivit calculelor prealabile efectuate la inițiativa CALM, autoritățile locale din Moldova vor rata, în acest an, venituri de peste 200 de milioane de lei, în special din impozitele care vizează jocurile de noroc, stațiile PECO și comerțul angro. Deficitul la bugetul orașelor și municipiilor se încadrează în sume de la 250 de mii la 40 de milioane de lei, potrivit președintelui CALM, Tatiana Badan: **"În rezultatul acestui act, majoritatea orașelor și municipiilor din Republica Moldova au fost lipsite de venituri extrem de importante, care se cifrează la milioane de lei. Chișinăul va pierde circa 40 de milioane de lei, Cahul - aproximativ 6,2 milioane de lei, Orhei - 3,2 milioane de lei, Cimișlia - peste 1 milion de lei, Strășeni - mai**

mult de 500 de mii de lei, Drochia - 700 de mii de lei, Ștefan Vodă - 250 de mii de lei, iar municipiul Bălți - aproape 8 milioane de lei etc."

Autoritățile locale din Moldova vor rata, în acest an, venituri de peste 200 de milioane de lei!

Un minus de 40 de milioane este doar în bugetul Municipiului Chișinău, dintre care 25 de milioane vor rămâne în buzunarul patronilor de cazinouri, iar 11 milioane - în cel al agențiilor de publicitate. Astfel, la adoptarea bugetului capitalei, consilierii au stabilit, pentru cazinouri, o taxa anuală de 150 de mii de lei pentru o masă, Parlamentul micșorând cota până la 100 de mii de lei. "Acesta nu este un cuvânt frumos - „krâșuiala" acestui gen de activitate duce la un minus în bugetul municipal de circa 25 de milioane de lei", a declarat șefa Direcției Finanțe a Primăriei Chișinău, Veronica Herța.

Prejudicii serioase, care reprezintă aproximativ 10 la sută din sumă totală a bugetului ceea ce constituie aproximativ 3,2 mln lei, vor fi înregistrate și în orașul Orhei. Faptul că Parlamentul a anulat taxa pentru evacuarea gunoierului și au micșorat-o pe cea pentru amenajarea teritoriului va pune sub semnul întrebării așa activități cum ar fi iluminatul stradal, salubritatea, amenajarea teritoriului etc.

"Taxa pentru evacuarea deșeurilor a fost executată în 2013 de 426 de mii de lei, respectiv în 2014 trebuie să o excludem totalmente. Parlamentul Republicii Moldova ar trebui să mai revizuiască această lege", a spus primarul orașului Orhei, Vitalie Colun.

În context, primarul orașului Cimișlia, Gheorghe Răileanu, a subliniat că în zona de sud a țării a fost implementat, cu sprijin european, un proiect de colectare și prelucrare a deșeurilor. Însă, prin eliminarea taxei de colectare a deșeurilor, proiectul poate deveni un eșec. Edilul spune că a avut nevoie de aproape un an ca să convingă locuitorii orașului să achite o taxă simbolică, de 8 lei pe lună, pentru evacuarea deșeurilor și după ce mecanismul a fost

pus în funcție, votul Parlamentului va reduce la zero eforturile în cadrul acestui proiect.

Primarul orașului Soroca, Elena Bodnarenco, a menționat că, **în anul current, bugetul local va rata venituri de peste un milion de lei după reducerea și chiar anularea unor taxe locale.** Din veniturile planificate urmau să se facă cheltuieli pentru susținerea socială a persoanele defavorizate și pentru finanțarea mai multor activități culturale și sportive. **"Orașul Soroca a fost declarat Capitala Tineretului în anul 2014. Din lipsă de fonduri, Primăria nu va putea organiza evenimentele preconizate pe parcursul anului.",** a mai spus Elena Bodnarenco.

Constantin Cojocar, primarul de Edineț, a notat că **prin plafonarea taxelor locale cel mai mult vor avea de suferit întreprinzătorii mici și mijlocii de la sate, care vor trebui să achite aceleași taxe ca și stațiile PECO, cazinourile și supermarketurile: "Astfel, un agent economic care are o gheretă la piață va trebui să achite aceeași taxă anuală ca și un proprietar de supermarket".** În opinia edilului, o asemenea abordare vine să susțină interesele agenților economici mari și să îngroape economia de la sate.

Aleșii locali spun că nu-și pot explica acțiunile deputaților, pentru că anterior tot ei au anulat aceste plafonări de taxe.

Noile prevederi limitează autonomia locală și accentuează tendințele de centralizare, fenomene absolut inadmisibile în filosofia Uniunii Europene, menționează **Viorel Furdui**, director executiv

CALM: **"CALM consideră astfel de inițiative totalmente inacceptabile, deoarece prezintă un regres colosal în calea reformei descentralizării și consolidării autonomiei locale, precum și un semnal de neîncredere și dispreț total față de administrația publică locală. În multe din țările europene, autoritățile locale au chiar și dreptul de a stabili taxe locale noi, suplimentare la cele prevăzute de legislația națională, nu doar să stabilească mărimea acestora. Or, în privința Moldovei, Consiliul Europei în raportul său de monitorizare a democrației locale și regionale din primăvara anului 2012, tocmai remarcă lipsa libertății autorităților locale de a stabili taxe și lipsa autonomiei financiare. Înlăturarea plafoanelor maxime pentru taxele locale a fost apreciată ca o avansare considerabilă în domeniul consolidării autonomiei locale și reformei de descentralizare, iar acum o eventuală reintroducere ar însemna un semnal negativ și regres imens, un semn de inconsecvență și o pierdere a încrederii față de guvernarea centrală din partea autorităților locale".**

Totodată, CALM, în calitate de reprezentant al APL și promotor al intereselor acestora, este indignat de faptul că Proiectul legii privind Politica Fiscală pentru anul 2014 date nu a fost expediat către CALM pentru consultare, ceea ce reprezintă o încălcare flagrantă a legislației în vigoare. Asta, în timp ce obligația de consultare a autorităților locale și a asociațiilor lor reprezentative a

fost consacrată atât în convenții internaționale, cât și în legislația națională a Republicii Moldova. Carta Europeană a Autonomiei Locale, ratificată de către Republica Moldova în 1997 și în vigoare din 1 februarie 1998, prevede la articolul 4, pct. 6, că colectivitățile locale trebuie să fie consultate în timp util și de o manieră adecvată în cursul procesului de planificare și de luare a deciziilor pentru toate chestiunile care le privesc direct. Referitor la resursele financiare ale colectivităților locale, art. 9, pct. 6, de asemenea, stipulează că autoritățile locale trebuie să fie informate și consultate asupra modalităților de atribuire a resurselor redistribuite ce le revin. Obligația de a consulta autoritățile locale și structurile lor asociative este expres prevăzută și de legislația Republicii Moldova:

• **Legea cu privire la descentralizarea administrativă nr. 435-XVI din 28.12.2006 (art. 3,8, 16)**

• **Legea privind administrația publică locală nr. 436-XVI din 28.12.2006: art. 6 și 81)**

• **Legea cu privire la finanțele publice locale nr. 397-XV din 16.10.2003 (art. 3)**

Reprezentanții APL au solicitat audieri publice cu factorii de decizie, cu prim-ministrul Republicii Moldova, Iurie Leancă, și cu președintele Parlamentului, Igor Corman, la care își vor expune nemulțumirile în legătură cu modificările operate la legislație. Totodată, la Curtea Constituțională va fi depusă o sesizare, prin care se va solicita ca magistrații instanței supreme să se expună asupra constituționalității modificărilor aprobate de către Parlament.

TAXELE LOCALE, PRIMARI ȘI DEZIDERATUL DESCENTRALIZĂRI

Primarii din cadrul Congresului Autorităților Locale din Republica Moldova s-au arătat îngrijorați de intenția unor deputați de a plafona mărimea taxelor locale pe care le percep administrațiile de la agenții economici, urmare a reclamațiilor mai multor antreprenori că primarii abuzează de acest privilegiu. Pe de altă parte, edilii locali se plâng de constrângeri și lipsă de încredere din partea autorităților centrale. Într-un interviu cu Viorel Furdui, directorul executiv al Congresului Autorităților Locale, organizație care reprezintă la moment peste două treimi dintre comunități, am insistat să aflăm cât de importante sunt aceste taxe pentru visteriile locale.

Viorel Furdui: În prezent toată lumea cere de la Administrația Publică Locală (APL) să își realizeze anumite atribuții, promisiuni pe care le-a asumat în fața cetățenilor în cadrul alegerilor: să dezvolte infrastructura, să construiască drumuri, apă, canalizare etc. Respectiv, toate aceste lucruri necesită resurse financiare. Atunci când vorbim despre taxele locale... ele sigur că reprezintă acele venituri ale autorităților locale care în mare parte pot fi administrate de sine stătător, în conformitate cu propriile priorități. De fapt, aceste taxe sunt în mare parte singurele surse care sunt în competența deplină a autorităților locale.

Europa Liberă: Dar aceste taxe vin în mare parte de la agenții economici...

Viorel Furdui: Sigur, taxele sunt pentru toată lumea care desfășoară o activitate economică. Până în prezent taxele locale în mare parte nu constituiau o sumă destul de semnificativă în bugetele locale. Însă aceasta se datorează sistemului actual de finanțe locale care știm că este unul foarte centralizat, toate sursele importante de venituri sunt concentrate la nivel central, iar banii care vin către teritorii, în majoritate, sunt cu o destinație specială, fără ca APL să poată decide ceva. Utilizarea acestor bani, în mare parte,

Viorel Furdui, director executiv CALM:

„Problema cea mai mare este la nivel de stat, în legislația care există, în politicile pe care (nu) le promovează statul, în justiția care pe departe nu este în atribuția autorităților publice locale..”

tot este decisă de diferite instituții la nivel central, prin intermediul diferitor normative.

Europa Liberă: Pe de altă parte, de ce plafonarea maximă a acestor taxe locale îngrijorează autoritățile publice locale?

Viorel Furdui: Autoritățile locale, prin astfel de plafonare, sunt puse într-o situație foarte dificilă. De asemenea, această plafonare reprezintă o neîncredere totală față de APL din partea factorilor decizionali din Centru. Cineva consideră că APL nu sunt în stare să aprecieze obiectiv situația în teren și învinuiesc primarii că vor exagera în stabilirea unor taxe mai mari pe alocuri, ceea ce nu este adevărat.

După ce am consultat majoritatea autorităților locale și am analizat situația, am constatat că primarii sunt primii interesați să aibă o abordare foarte rezonabilă și flexibilă față de antreprenori, față de business-ul local, cei care aduc, de fapt, investiții, care creează locuri de muncă și care, respectiv, sunt foarte importanți pentru comunitate, care generează venituri la bugetul local. De aceea, APL nicidecum nu pot fi considerați ca cei care nu sunt interesați în păstrarea acestui status-quo.

Europa Liberă: Am mers mult în teritoriu și am văzut puțini agenți economici la sate. De ce nu dau năvală să investească în localități?

Viorel Furdui: Din păcate, guvernării s-au învățat să vadă probleme în altceva decât în niște lucruri cu mult mai importante și fundamentale. În cazul dat, iarăși, se încearcă a se da vina pe autoritățile locale pentru faptul că investitorii nu vin în localități. Este o ipoteză cu totul falsă! În realitate, de fapt, problema nu este în administrația locală și în taxele care, de fapt, în mare parte nici nu se ridică. Problema cea mai mare este la nivel macroeconomic, la nivel de stat, în legislația care există, în politicile pe care le promovează statul, în justiția care pe departe nu este în atribuția autorităților publice locale. Iată aici este problema mult mai mare, iar autoritățile centrale, parlamentarii, guvernarea, ar trebui să se focuseze în direcția politicilor, creării condițiilor normale pentru activitatea antreprenorilor, dar să nu ia din puținul pe care îl au autoritățile locale.

Europa Liberă: Sunt voci care spun că dacă s-ar lua o astfel de decizie, primarii ar fi mai sensibili, fragili, în fața unor influențe politice. Dvs. împărtășiți această opinie?

Viorel Furdui: Atunci când APL sunt limitate pe toate direcțiile și nu au posibilitatea să se manifeste, într-adevăr, astăzi situația este așa construită că APL sunt constrânși din toate părțile din punct de vedere legislativ, din punctul de vedere al presiunilor politice, administrative și legislative, doar ca să fie dependenți de alte nivele de administrație publică, de nivelul doi, fie dependenți de partidele politice. Această situație, în final, este dăunătoare. Nu are nimeni de câștigat. Pe termen scurt poate sunt niște beneficii politice, dar pe termen lung pierd toți, inclusiv guvernării, pentru că foarte greu lucrurile se mișcă la nivel local și APL, în lipsa posibilităților, nu pot schimba situația spre bine. Deci, au de pierdut autoritățile locale pentru că nu pot să își demonstreze capacitățile. La fel are de pierdut țara, pentru că nu pot fi realizate cele mai sonore programe, legi și strategii. În rezultat, avem toți de pierdut.

La începutul acestei luni, reprezentanții Confederației Naționale a Patronatelor au declarat că agenții economici sunt nevoiți să fugă în economia tenebră din cauza autorităților publice locale care stabilesc taxele exagerate. Pe Tatiana Țurcan, primar de Vinogradovca, vicepreședinte CALM, am întrebat-o cât de motivate sunt aceste acuzații.

Tatiana Țurcan: Primarul este singurul om care cred că este interesat ca să fie făcute investiții. Nu are niciun interes să majoreze taxele astfel încât agenții economici să se decidă de investiția pe care o fac în teritoriu.

Europa Liberă: Cunoașteți primari care cu rea voință au utilizat aceste pârgii?

Tatiana Țurcan: Eu cunosc unele exemple de stabilire a taxei pentru amenajarea teritoriului. Cândva, plafonul pentru acest serviciu a fost de 80 de lei. După anularea plafonului, noi am stabilit o sumă de o sută de lei. Știu însă că unii primari se folosesc de faptul că au pârgii și au susținere în Consiliul local și au ajuns să stabilească această taxă până la 250 lei de angajat. Este ceva excepțional, cazuri foarte rare, care trebuie analizate și evaluate atent, fără a da vin pe toate APL-urile.

Europa Liberă: Dar cine îl poate trage la răspundere în astfel de cazuri pe un primar?

Tatiana Țurcan: Localitatea! Trebuie să se discute cu publicul, astfel încât comunitatea împreună cu agenții economici să facă o analiză a situației. În asemenea situații nu trebuie să se implice Parlamentul, Comisiile Parlamentare. Soluțiile se găsesc în locul unde apar astfel de situații.

Europa Liberă: Cum vă explicați că o parte din agenții economici evită

Tatiana Țurcan, primar de Vinogradovca:

„Astăzi se fac investiții în Republică, se fac investiții la nivel de Guvern, la nivel de Parlament, deci ajung banii în țară, dar nu ajung banii în teritoriu...”

să meargă în localitățile rurale să își desfășoare activitățile?

Tatiana Țurcan: Nu au apă, canalizare, drumuri, nu au aceleași posibilități pe care le pot avea la oraș. Noi ne aflăm la o distanță de 170 km de Chișinău și din cand în cand mai trec unii investitori. Văzând cu ce probleme se vor confrunța, în lipsa de infrastructură și condiții minimale, ei renunță și decid să se ducă la oraș.

Europa Liberă: Deci, să înțeleg că drumul până la nivelul localităților din Uniunea Europeană e lung?

Tatiana Țurcan: E foarte lung. Suntem foarte, foarte departe. Eu am fost în delegații în Polonia, Lituania, Letonia și am văzut comunități rurale, deci avem mult de muncit și mai este o problemă. Știți care? Că astăzi se fac investiții în Republică, se fac investiții la nivel de Guvern, la nivel de Parlament, deci ajung banii în țară, dar nu ajung banii în teritoriu. Beneficiază tot cei care pot să dea din coate...

Europa Liberă: Când spuneți să dea din coate vă referiți să aibă pe cineva „în spate” ca o umbrelă?

Tatiana Țurcan: Nu numai din spate, dar și dinainte și dintr-o parte.

Europa Liberă: Deci, sugerați că banii încă în Republica Moldova se oferă primăriilor după criteriul politic?

Tatiana Țurcan: Politic și nu numai. Politic, cumătrism, noi de la așa ceva nu știu când o să plecăm însă mult timp o să fie aceasta. Ne folosim și noi de așa instrumente câteodată, nu ratăm, fiindcă altele nu sunt la dispoziție.

Sursa:
Diana Răileanu,
Europa Liberă

LEGEA FINANTELOR LOCALE, PILOTATĂ ÎN PATRU ZONE

Primarii din R. Moldova au așteptat ani buni ca sistemul finanțelor publice să fie modernizat, iar când s-a reușit elaborarea unei legi care ar fi putut să-i împace pe majoritatea, implementarea acesteia a fost amânată pentru încă cel puțin un an. Acest fapt i-a nemulțumit pe unii și i-a descurajat pe alții. În același timp, reprezentanții autorităților centrale spun că „distribuirea” banilor, pentru care militează activ primarii, ar rezolva doar o mică parte a problemei, și pentru ca reforma finanțelor publice să aibă succes, mai este nevoie ca alte câteva legi să fie votate pe parcursul anului viitor, ceea ce le-ar permite administrațiilor locale să dispună de venituri și de pârghii pentru a colecta taxele locale.

Nicolae Tudoreanu este primar în Feștelița, Ștefan-Vodă, deja la al treilea mandat. Manager al unui sat cu peste trei mii de locuitori, acesta a reușit să-l transforme în una dintre cele mai amenajate localități din raion. Casa de cultură, grădinița, gimnaziul, școala de muzică, biblioteca - toate au fost renovate cu bani din proiecte. La Feștelița se lucrează și la construcția unui nou apeduct, a unui sistem de canalizare și a unei stații de epurare a apelor reziduale și se mai construiește peste un kilometru de șosea asfaltată.

Toate aceste realizări n-ar fi fost posibile dacă primarul se limita la veniturile transferate din bugetul public, care în mare parte ajung doar pentru salarii și plata pentru energia electrică în instituțiile publice. „Noi am moștenit un sistem de finanțe publice sovietic care nu mai face față rigorilor actuale. Dacă încerci să majorezi baza de venituri proprii, și se taie anul următor din transferuri, este un sistem care nu încurajează, dar penalizează, și de aceea primăriile nu pot valorifica bazele fiscale proprii, nu pot introduce noi taxe, noi venituri, pentru că ele de fapt, anul următor, sunt penalizate. Odată ce va fi descărcată povara aceasta a autorităților centrale pe umerii celor locale, inclusiv bani, lucrurile vor sta mult mai bine”, e de părere Nicolae Tudoreanu.

Sistemul actual al finanțelor publice locale este bazat pe cheltuieli. La nivel central sunt elaborate normative de cheltuieli, pe care le primește fiecare primărie. Se calculează cheltu-

ielile care urmează să aibă loc pe parcursul anului, se scad veniturile proprii, iar diferența se acoperă cu transferuri de la bugetul central. De exemplu, dacă o localitate are venituri de 70% din suma necesară, primește mai puține transferuri, dacă mai

puține venituri - primește mai multe transferuri, fapt criticat de primarii activi.

Administrația de la Feștelița este un exemplu când, datorită proiectelor finanțate atât la nivel național cât și internațional, locuitorii se pot bucura de o îmbunătățire a standardelor din localitate. Însă nu toate localitățile se pot bucura de o asemenea atenție. Potrivit unui raport publicat în toamna 2012 de Expert-Grup, în R. Moldova nu există un cadru legal care să ofere reguli clare pentru solicitarea de către autoritățile publice locale a alocațiilor pentru investiții capitale. Mai mult, această neclaritate legislativă permite deputaților să se mai abată de la lista pro-

iectelor ce urmează a fi finanțate, adăugând alți beneficiari și eliminându-i pe unii. Atunci când se examinează bugetul pentru anul următor, există o diferență semnificativă între proiectul de lege, cu anexele elaborate de Ministerul Finanțelor, și lista finală

a proiectelor aprobate de Parlament.

Pentru a fi excluse și aceste pârghii politice, primarii militează ca noile modificări la Legea Finanțelor publice locale să intre în vigoare cât mai curând, fapt ce le-ar permite mai multă autonomie financiară, să poată gestiona veniturile localităților în funcție de nevoile acestora și să nu mai stea cu mâna întinsă la autoritățile centrale.

„Primarii și consiliile au așteptat ca această lege să intre în vigoare din 2014, și era necesar, pentru că nu se mai poate”, spune Gheorghe Răileanu, primarul orașului Cimișlia. „Este o greșeală că s-a lăsat pentru 2015. Când un copil trebuie să se nască și-l mai ține cineva în burtă, poate să nu se mai nască niciodată viu. Cam așa este și aici. Consider că această lege trebuia să fie aplicată acum”, mai adaugă acesta.

„În primul rând au de pierdut cetățenii, pentru că APL-urile, chiar dacă doresc să facă ceva pentru comunitate, în realitate, nu pot să rezolve de sine stătător problemele acestea sau rolul lor se rezumă la niște acțiuni mai puțin importante pe plan local”, spune Viorel Furdui, director executiv al CALM (Congresul Autorităților Locale). „Ceea ce se întâmplă în prezent vorbește

despre faptul că deja crește spiritul civic al primarilor și aceștia își permit să iasă în fața guvernului, cerând descentralizare, respect, o atitudine și o salarizare corespunzătoare”, mai adaugă specialistul.

Veaceslav Ioniță, președintele Comisiei parlamentare economie, buget și finanțe, spune că prevederile privind distribuția mijloacelor financiare ar rezolva doar parțial problema. Pentru ca reforma finanțelor publice locale să aibă succes, este nevoie să mai fie adoptate o serie de legi, care ar permite primarilor să poată colecta impozite și să atragă mijloace bănești în buget, elemente care stau la baza adevăratei autonomii locale.

„Nu are rost să vorbești despre distribuție în formula în care mai departe primarii nu au bani. Dacă nu dai bani pentru investiții, dacă nu dai taxe locale, dacă nu reformezi sistemul de impozit pe venit, dacă nu le dai dreptul primarilor să împrumute bani, să colecteze taxe, dacă nu faci toate lucrurile acestea pe care urmează să le votăm, atunci compromiți tot ce înseamnă reformă în țara aceasta. Și noi atâția ani

de zile am așteptat, atât de mult ne-am dorit ca primarii noștri să fie independenți și liberi, ar fi un păcat să nu facem lucrul acesta corect și așa cum trebuie”, declară Ioniță.

În baza simulărilor care au fost efectuate la elaborarea acestei legi, s-a constatat că marea majoritate a APL-urilor vor avea de câștigat. „Eu bănuiesc că câștigul va fi mai mare peste o perioadă de timp, atunci când autoritățile vor începe să simtă că sunt stăpâni pe această situație și vor începe să o îmbunătățească”, afirmă expertul economic Dumitru Budianschi. „În final, e bine că primarii au înțeles că această lege este în favoarea lor, fiindcă aceasta îi face primarii

în deplinul sens al cuvântului”, mai adaugă economistul.

În 2014, de noile prevederi ale Legii privind finanțele publice locale urmează să beneficieze patru APL-uri: Ocnița, Basarabeasca, Râșcani și mun. Chișinău, localități care vor pilota această lege.

Sursa:
Raisa Răzmeriță,
ZdG

ÎN ANUL 2014, MIJLOACELE FINANCIARE DIN FNDR VOR CREȘTE CU CIRCA 4 MILIOANE LEI

Consiliul Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale (CNCDR) a decis, vineri, 20 decembrie, în ce domenii vor fi direcționate mijloacele financiare ale Fondului Național pentru Dezvoltare Regională (FNDR) în anul viitor. Astfel, în anul 2014, FNDR va constitui circa 195 de milioane de lei, cu patru milioane mai mult decât anul curent.

În anul 2014 se preconizează implementarea a 42 proiecte, inclusiv: 34 cu finanțare din FNDR, 8 - finanțate de Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ) și un proiect se preconizează fi cofinanțat de USAID. Principalele proiecte vizează aprovizionarea cu

apă și canalizare a localităților, dezvoltarea infrastructurii drumurilor, susținerii sectorului privat, susținerii activităților turistice, precum și pentru punerea în aplicare a proiectelor de sporire a eficienței energetice. Cele mai importante proiecte din Regiunea de Dezvoltare Nord, în 2014, vor ține de construcția rețelei de canalizare și aprovizionare cu apă în Zona Economică Liberă „Bălți”, precum și reabilitarea conacului și repararea drumului spre parcul din Țaul. În 2014 vor fi inițiate activitățile de lansare a Agenției pentru Dezvoltare Regională din Găgăuzia.

<http://adrnord.md>

PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA A ADOPTAT ÎN A DOUA LECTURĂ LEGEA ORGANICĂ PRIVIND SERVICIUL PUBLIC DE ALIMENTARE CU APĂ ȘI DE CANALIZARE

Legea elaborată de Ministerul Mediului are scopul de stabilire a unui cadru legal necesar pentru crearea, organizarea, gestionarea, reglementarea și monitorizarea funcționării serviciului public de alimentare cu apă potabilă, tehnologică, de canalizare și de epurare a apelor uzate menajere și industriale în condiții de accesibilitate, disponibilitate, fiabilitate, continuitate, competitivitate, transparență, cu respectarea normelor de calitate, de securitate și de protecție a mediului pentru asigurarea funcționării eficiente a sistemelor publice de alimentare cu apă și de canalizare.

Legea stabilește funcțiile autorităților publice centrale și locale în domeniul de alimentare cu apă și de canalizare, autorității publice centrale de reglementare, precum și drepturile și obligațiunile consumatorilor și ale operatorilor care furnizează serviciul

public de alimentare cu apă și de canalizare în localități, alte prevederi ce țin de funcționarea serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare.

Proiectul de lege privind serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare nr. 258 din 14.06.2013 a fost examinat și adoptat în primă lectură la ședința plenară a Parlamentului Republicii Moldova din 12 iulie 2013.

Menționăm că, datorită insistenței și contribuției CALM, în varianta finală a legii a fost aprobat un model mai flexibil de aprobare a tarifelor la apă și canalizare, spre deosebire de varianta inițială a proiectului, care propunea lipsirea totală a autorităților locale de competența sau implicare la adoptarea tarifelor, în cazul serviciilor prestate la nivel de oraș, municipiu, raion și regiune.

<http://mediu.gov.md>

GUVERNUL A RETRAS PROIECTUL LEGII CU PRIVIRE LA IMPOZITUL UNIC ÎN AGRICULTURĂ

Cabinetul de Miniștri a retras la data de 13 decembrie, un proiect de Lege cu privire la introducerea impozitului consolidat în agricultură pe motiv că acesta ar prejudicia bugetele autorităților publice locale. Potrivit viceministrului Finanțelor, Maria Cărăuș, implementarea acestuia va atrage după sine afectarea semnificativă a veniturilor autorităților publice locale, diminuând în acest sens **autonomia** financiar-locală.

Anterior, experții Fondului Monetar Internațional și-au exprimat în repetate rânduri rezervele vizavi de introducerea impozitului unic în agricultură, pe motiv că acesta va limita posibilitatea de a regla situația agenților economici în funcție de rezultatele anuale.

Potrivit documentului, im-

pozit consolidat în agricultură trebuia să înlocuiască 6 taxe și impozite, cu excepția TVA, contribuțiilor sociale de stat și primelor de asigurare obligatorie a asistenței medicale.

Amintim că, CALM a opinat

împotriva introducerii impozitului consolidat în agricultură pe motiv că în condițiile sistemului actual al finanțelor publice locale ar cauza prejudicii administrației publice locale

<http://www.politik.md>

MOLDOVA VA BENEFICIA DE FINANȚARE ÎN CADRUL PROGRAMULUI UE

Toate raioanele Republicii Moldova și trei regiuni ale Ucrainei - Vinnița, Cernăuți și Odesa pot obține finanțare în cadrul programului Uniunii Europene (UE) de suport pentru Cooperare teritorială din cadrul Parteneriatului Estic (EaPTC Support Programme) în perioada 2015-2016.

Potrivit agenției "Infotag", joi, la Chișinău, în cadrul unei conferințe de presă, coordonatorul grupului de experți EaPTC, Alexei Secarev, a comunicat că pentru familiarizarea cu noul proiect al UE are loc forumul la care sînt invitați potențialii beneficiari - reprezentanții autorităților locale.

"Scopul nostru este de a-i familiariza cu posibilitățile finanțării transfrontaliere, modul de obținere a subvențiilor, termenii de obținere și volumul surselor", a spus acesta, menționînd că o condiție obligatorie este parteneriatul beneficiarilor ucraineni și moldoveni.

În total, UE oferă, pe o perioadă de doi

ani, 2 mil. euro, totodată, solicitantul nu poate beneficia de o sumă mai mare de 250 mii lei.

«Finanțarea vizează un șir de priorități - businessul mic, aprovizionarea cu apă și sistemul de canalizare, infrastructura localităților și atractivitatea turistică a acestora», a comunicat coordonatorul proiectului.

Ambasadorul Ucrainei în Republica Moldova, Serghei Pirojcov, nu a exclus posibilitatea participării reprezentanților transnistreni la program.

«În program sînt incluse geografic două dintre raioanele Transnistriei - Rîbnîța și Camenca. Astăzi, din motive politice, acestea nu participă la discutarea ordinea de zi. Sînt convins că imediat ce va apărea o finanțare concretă situația se va schimba», consideră diplomatul.

Secarev a atras atenția că UE nu face diferență între raioane, reieșind doar din principiul apartenenței de jure la Republica Moldova.

«Satele și orașele Transnistriei pot participa la cooperarea teritorială transfrontalieră la același nivel cu colegii ucraineni și moldoveni», a spus coordonatorul grupului de experți EaPTC.

Șeful raionului Soroca, Victor Său, cu mare entuziasm s-a pronunțat pe marginea posibilităților implementării proiectelor transfrontaliere ale UE.

Potrivit lui, împreună cu partenerii ucraineni, în cadrul proiectului euroregional «Nistru», deja în timpul apropiat vor demara lucrările de construcție a podului care va face legătura între orașul Iampoli și localitatea Cosăuți.

«Proiectul este extrem de necesar. Localității de pe ambele maluri ale Nistrului sînt nevoiți să facă un înconjur de circa 11 km pentru a traversa râul. Bărcile și un mic bac sînt nesigure. De aceea, construcția podului, care se va construi în curînd, este foarte actuală», a comunicat demnitarul.

<http://www.allmoldova.com>

135 MILIOANE DE LEI PENTRU RIDICAREA EFICIENȚEI ENERGETICE ÎN SECTORUL PUBLIC

O sumă de 135 milioane de lei va fi acordată de Fondul pentru Eficiență Energetică pentru realizarea a 87 proiecte în sectorul public. În total au fost depuse 303 proiecte de eficiență energetică și surse de energie regenerabilă,

Obiectivele aprobate spre finanțare sunt instituții de menire socială aflate în proprietatea publică centrală și locală de toate nivelurile. Circa 70% din numărul acestora sunt instituții școlare și pre-școlare, restul instituții medicale, de învățământ superior și menire culturală. Economii esențiale de energie în urma imple-

mentării proiectelor reprezintă 30-35% din cantitatea de energie necesară pentru funcționarea în condiții normale a acestor instituții.

Consiliul de Administrare al Fondului pentru Eficiență Energetică a mai aprobat, unanim, finan-

țarea a 21 de proiecte de eficiență energetică, pentru un șir de instituții din raioanele Republicii Moldova, majoritatea fiind gimnazii

Consiliul de Administrare al Fondului pentru Eficiență Energetică, condus de ministrul Economiei, Valeriu Lazăr, urmează anunțe în timpul cel mai apropiat un nou Apel pentru proiecte în sectorul public. Suma disponibilă pentru următorul Apel constituie 150 milioane de lei, cu o eventuală majorare în dependență de cererile parvenite și bugetul Fondului.

<http://www.prime.md>

APL-urile DIN MOLDOVA VOR CONTINUA SĂ BENEFICIEZE DE SUPTUL EXPERȚILOR POLONEZI ÎN IMPLEMENTAREA PROIECTELOR ȘI ATRAGEREA INVESTITORILOR STRĂINI

Centrul de Informare a Autorităților Locale din Moldova, cu sediul la Ialoveni, va beneficia în anul 2014 de suport financiar prelungit din partea Poloniei. Astfel, Centrul va putea să acorde în continuare sprijin autorităților locale și ONG-urile din țara noastră în promovarea implementării unor proiecte și atragerea eventualelor finanțatori.

În contextul, prelungirii finanțării pentru Centrul de Informare din Ialoveni, Marcel Răducan Ministru Dezvoltării Regionale și Construcțiilor și Katarzyna Petczyńska -Nałecz, Viceministru al Afacerilor Externe al Republicii Polonia au semnat o anexă la Memorandumului de Înțelegere privind crearea Centrului de informare pentru Administrațiile Publice Locale între Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor al Republicii Moldova și Ministerul Afacerilor Externe al Republicii Polonia (semnat la 29 iunie 2012 la Chișinău).

Anexa prevede prelungirea suportului financiar acordat de partea poloneză prin interme-

diul programului de cooperare poloneză pentru dezvoltare „Polish Aid» din cadrul Ministerului Afacerilor Externe, pentru activitatea Centrului de informare pentru Administrațiile Publice Locale.

Marcel Răducan a mulțumit oficialilor polonezi pentru asistența acordată țării noastre în promovarea dezvoltării regionale și implementarea proiectelor, calificând-o drept una eficientă și coerentă.

La rândul său, Katarzyna Petczyńska-Nałecz a comunicat că Polonia este disponibilă în continuare să susțină Republica Moldova în parcursul său european și în promovarea dezvoltării regionale, iar drept rezultat al întrevederii urmează a fi stabilite activitățile concrete de cooperare și colaborare.

Totodată, viceministru de Externe al Republicii Polonia a menționat că, ulterior parafării la Vilnius a Acordului de Asociere a R. Moldova cu UE, există șanse ca țara noastră să beneficieze de sprijin al țărilor membre UE în toate domeniile.

<http://adrcentru.md/>

ALEGERILE EUROPENE DIN 2014

SE CONCENTREAZĂ ASUPRA NIVELULUI LOCAL

Între 22 și 25 mai 2014, peste 350 de milioane de cetățeni vor vota pentru alegerile europene, contribuind astfel la hotărârea viitorului UE.

Comitetul Regiunilor este angajat în sprijinirea eforturilor Parlamentului European de a elabora o campanie de comunicare de succes pentru alegeri.

Pe lângă acțiunile de sprijin întreprinse de către administrația sa de la Bruxelles, CoR dorește în principal să-și implice membrii și alți factori politici de la nivel local și regional în comunicarea descentralizată cu privire la alegeri. Un punct culminant al eforturilor de comunicare îl va constitui dezbaterile prezidențiale, organizată de CoR la 8 martie, în Atena, între candidații principalelor partide politice europene la funcția de președinte al Comisiei Europene.

Amintim că Comitetul Regiunilor (CoR) este un organ consultativ care reprezintă interesele autorităților regionale și locale ale UE. Comitetul a fost înființat creat prin Tratatul de la Maastricht din 1992 ca răspuns la cererea organizațiilor locale și regionale de a fi reprezentate în cadrul UE, și activează din martie 2004. Este alcătuit din 222 de membri titulari și tot atâția supleanți (un membru care nu poate participa la sesiunea plenară va fi reprezentat de un supleant din delegația națională) - reprezentanți ai colectivităților regionale și locale. Membrii sunt numiți de către Consiliul Uniunii Europene prin vot unanim, la recomandarea statelor-membre, pentru o perioadă de patru ani, cu dreptul de a fi realeși pentru al doilea mandat.

<http://cor.europa.eu>

CIMIȘLIA VA BENEFICIA DE UN GRANT DE 120.000 DE DOLARI

Recent, a avut loc semnarea contractului privind acordarea grantului în valoare de 120.000 de dolari oferit de Ambasada Japoniei autorităților administrației publice locale ale orașului Cimișlia. Acești bani vor fi utilizați pentru implementarea în urbe a proiectului „Îmbunătățirea mediului educațional în instituțiile de învățământ”, în cadrul pro-

dezvoltarea lor preșcolară și la învățatură”. Totodată, Gheorghe Răileanu a spus că își dorește ca relațiile dintre Cimișlia și Japonia să-și găsească continuitate în alte proiecte investiționale și să fie permanent consolidate.

În cadrul proiectului „Îmbunătățirea mediului educațional în instituțiile de învățământ din orașul Cimișlia”, autoritățile ad-

gramului japonez „Kusanone”. Contractul a fost semnat de către primarul orașului Cimișlia, Gheorghe Răileanu, și Ambasadorul Extraordinar și Plenipotențiar al Japoniei în Ucraina și Republica Moldova, Toichi Sakata. Grantul a fost oferit de Guvernul Japoniei în baza Acordului privind implementarea programului de grant pentru proiectele securității umanitare „Kusanone”, semnat în ianuarie 2006 de Guvernul Republicii Moldova și cel al Japoniei, care sprijină inclusiv proiectele acordate organizațiilor nonguvernamentale (ONG-uri) și altor organizații nonprofit.

„Educația este piatra de temelie în dezvoltarea unui stat puternic. Este și cazul Japoniei, care a parcurs un drum lung. Acest ajutor financiar este o dovadă a eforturilor depuse de țara noastră în domeniul securității umane și, totodată, este o direcție prioritară a politicii externe japoneze privind cooperarea internațională și aprofundarea acesteia, cooperare care devine din ce în ce mai importantă”, a specificat în cadrul întrevederii E.S. Toichi Sakata.

La rândul său, Gheorghe Răileanu, primarul orașului Cimișlia, a mulțumit partenerilor japonezi pentru sprijinul acordat, exprimându-și convingerea că, datorită ajutorului oferit de către Guvernul Japoniei, copiii din Cimișlia vor crește și vor învăța într-un mediu educațional mai favorabil și vor înregistra, de acum încolo, rezultate și mai performante în

ministrației publice locale și propun în mod prioritar să îmbunătățească mediul educațional în instituțiile preșcolare din teritoriu și, de asemenea, să creeze condiții de lucru mai bune pentru cadrele didactice.

Astfel, în primăvara anului 2014, urmează a fi schimbate ferestrele și ușile în patru grădinițe din orașul Cimișlia: „Făt Frumos”, „Ghiocel”, „Viorica”, „Foișor” și la Liceul Teoretic „A. Pușkin”.

Totodată, investiția va ținti asupra următoarelor obiective: economisirea energiei termice, prevenirea apariției și a răspândirii maladiilor respiratorii la copii, îmbunătățirea condițiilor de igienă și de sanitație în instituțiile preșcolare, ameliorarea condițiilor de educație a copiilor de vârstă preșcolară, a iluminării în încăperile în care se află copii, reducerea considerabilă a pierderilor de energie termică în procesul de încălzire a grădinițelor.

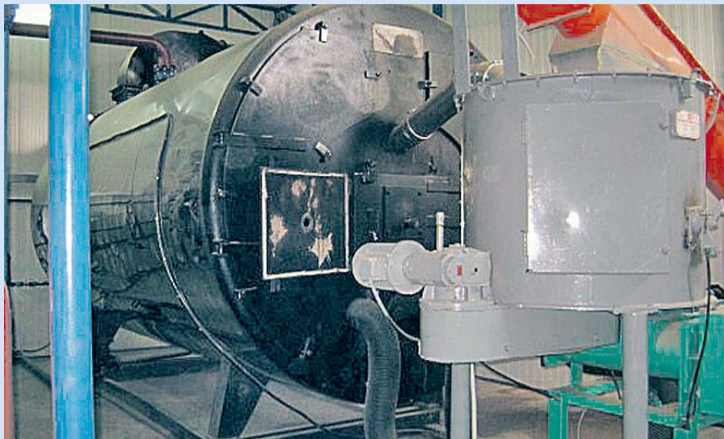
Ulterior, resursele financiare economisite în urma implementării proiectului vor fi direcționate spre îmbunătățirea condițiilor și calității de educație a copiilor și deschiderea unor noi grupe în grădinițe. Esența programului „Kusanone” rezidă în acordarea granturilor pentru finanțarea proiectelor în domeniile asistență medicală primară, sistemul de învățământ primar, protecția păturilor vulnerabile ale societății, sistemul ecologic și al resurselor naturale etc.

<http://stirilocale.md>

ÎN RAIONUL LEOVA VOR FI CONSTRUITE 16 CENTRALE TERMICE PE BIOMASĂ

În raionul Leova va fi creat, în premieră pentru Republica Moldova, un serviciu de gestionare a centralelor pe bioenergie. Acestea sunt doar câteva din prevederile Acordului de Parteneriat Public Privat semnat astăzi de către Consiliul Raional Leova și de Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare.

Crearea unui serviciu de gestiune a centralelor termice pe biomasă este una din inițiativele Proiectului UE-PNUD „Energie și Biomasă” menite să creeze o piață sigură de servicii integrate în sectorul bioenergetic. Investiția Proiectului „Energie și Biomasă” în crearea Parteneriatului Public-Privat în raionul Leova este de 100.000 Euro, bani proveniți din fonduri europene, investiția agentului economic selectat urmând a fi de minim 6 mln. lei (350.000 Euro).

„Este o experiență în premieră pentru raionul Leova în realizarea unui parteneriat public privat dintre APL de nivelul doi și un agent economic. Ne bucurăm că vom fi primul raion din Republica Moldova ce va dezvolta infrastructura termoenergetică din surse de biomasă creând servicii integrate de gestionare a acestora. Ne dorim ca modelul nostru să inspire alte raioane să ne preia exemplul”, a declarat

Eufrosinia Grețu, președintele raionului Leova.

Consiliul Raional Leova urmează să lanseze în această săptămână tenderul de selectare a agentului economic. Agentul economic selectat urmează să investească cel puțin 350.000 euro în construcția a 16 centrale termice de ardere a peletelor, să le asigure pe acestea, precum și pe cele 5 existente, cu biocombustibil de calitate și să angajeze

operatori ce vor gestiona aceste centrale termice pe biomasă.

Centralele termice vor fi proprietatea Consiliului raional Leova și vor fi transmise în gestiune agentului economic selectat pe o perioadă de 11 ani.

Modelul de Parteneriat Public Privat ce va fi lansat în Leova își propune să fie un exemplu de succes în crearea serviciilor integrate de gestionare a centralelor termice ce includ construcția acestora, asigurarea cu biocombustibil și operarea lor.

„Sunt convinsă că acest exemplu va servi drept model de replicare pentru alte raioane. Sperăm că în doar câțiva ani, piața locală a serviciilor de gestionare a centralelor termice pe biomasă se va dezvolta fapt ce va rezulta în furnizarea sigură a agentului termic pe bază de biomasă pentru instituțiile publice, precum și în crearea de noi locuri de muncă, dezvoltarea de noi afaceri și, nu în ultimul rând,

în protecția mediului ambiant”, a declarat Narine Sahakyan, reprezentant permanent adjunct PNUD Moldova.

Raionul Leova a fost selectat să piloteze un asemenea model de Parteneriat Public Privat în urma unui tender public la care au participat 13 raioane cu 15 propuneri de proiecte. Ofertele au trecut două etape de evaluare: evaluarea dosarului și evaluarea în teren a primilor trei finaliști.

Proiectul Energie și Biomasă în Moldova este un proiect de 4 ani, implementat în 2011-2014. Bugetul total al proiectului este de 14.56 milioane Euro, acordați de Uniunea Europeană (14 mln. Euro) și PNUD Moldova (560 mii Euro). În raionul Leova, din fonduri europene, au fost instalate 5 centrale termice pe bază de biomasă, investiția proiectului fiind de 381.000 USD.

<http://stirilocale.md>

PROGRAM DE DEZVOLTARE A COMPANIILOR DE APĂ

Pe data de 02 ianuarie 2014 în incinta Ministerului Mediului a avut loc ședința de lucru privind implementarea proiectului „Program de dezvoltare a companiilor de apă din Republica Moldova”. În cadrul ședinței au fost puse în discuție realizările din cadrul proiectului în ansamblu și în raionul Florești în particular.

Ministrul Gh.Șalaru a informat audiența despre rezultatele înregistrate în anul trecut la capitolul „Domeniul managementului apelor, aprovizionării cu apă, canalizare”, menționând că, grație proiectelor investiționale finanțate de donatorii externi (BERD, BEI, NIF, Banca Mondială, Comisia Europeană), au fost construiți 984 km de rețea de apeduct la care au fost conectate 22 820 de gospodării (respectiv 76 778 cetățeni); - construiți 218 km de rețea de canalizare la care au fost conectate 946 de gospodării (respectiv 9 925 cetățeni) și construite/reabilitate 20 de sonde arteziene.

Din Fondul Ecologic Național pentru domeniul AAC au fost aprobate 178 proiecte, în sumă de 299 585 848 lei.

Proiectul, în care este parte și raionul Florești, prevede modernizarea sistemului de aprovizionare cu apă și canalizare în 6 raioane ale republicii, respectiv Soroca, Florești, Hîncești, Orhei, Leova și Ceadrî-Lunga și este susținut fi-

nanciar cu 30 mln. Euro (10 mln. Euro - BERD, 10 mln. Euro - BEI, 10 mln. Euro grant - FIV).

Pentru raionul Florești în cadrul proiectului, sunt preconizate alocarea a 6,5 mln. Euro. Din această sumă vor fi construite/reabilitate peste 120 km rețea de apeduct din 10 localități ale raionului cu conectarea a peste 14 mii consumatori noi la aceste rețele. Actualmente lucrările de construcție/reconstrucție a rețelelor sunt executate în proporție de cca 70%. Din această sumă sunt prevăzute achiziționarea bunurilor (vehicule, echipament operațional, tehnica IT, pompe, apometre, etc) care vor facilita activitatea companiei de apă din raion, precum și va contribui la reducerea pierderilor de apă și a costurilor operaționale.

Obiectivul general al proiectului este de a promova reforma în sectorul de AAC, de a crea modele de operatori independenți, care să presteze servicii la standarde acceptabile.

APL(ic)/PROIECTE PENTRU PRIMĂRIA TA

FONDUL PENTRU EFICIENȚĂ ENERGETICĂ A LANSAT APELUL NR.3 DE PROPUNERI DE PROIECTE - SECTOR PUBLIC

Eligibilitatea solicitanților de finanțare și a propunerilor de proiect:

- Propunerile de proiect vor fi depuse de către Solicitanții de finanțare - reprezentanți autorizați ai obiectivelor de menire socială aflate în proprietatea publică centrală și locală de toate nivelele.

- Fiecare solicitant poate depune una sau mai multe propuneri de proiect. Solicitanții sunt încurajați să depună propuneri care conțin măsuri integrale de EE și SER planificate pentru o clădire sau un complex de clădiri. Fiecare măsură sau pachet de măsuri și costurile aferente acestora trebuie să fie descrise separat, astfel încât Fondul să obțină suficiente informații necesare pentru efectuarea evaluării fiecărei măsuri sau pachet de măsuri în parte. Fondul își rezervă dreptul de a respinge propunerea de proiect integral sau unele măsuri de EE sau SER incluse în ea.

- Propunerile de proiect trebuie să se refere la clădiri sau complexe de clădiri, fie din categoria A sau B. În cazul în care Solicitantul intenționează să implementeze măsuri EE/SER în clădiri aparținând diferitor categorii (categoria A și categoria B), trebuie să depună propuneri de proiect separate pentru fiecare categorie de clădiri. (Notă: Această cerință nu se referă la Rapoartele de audit energetic. Poate fi depus un singur Raport de audit energetic care va descrie toate măsurile de EE/SER, incluse de același Solicitant în toate propunerile sale de proiect, cu condiția că pachetele de măsuri incluse în fiecare propunere de proiect să fie prezentate separat și diferențiate clar în raportul de audit, astfel încât Fondul să poată evalua fiecare propunere separat).

IMPORTANT! Depunerea propunerilor de proiect se va efectua numai în baza programărilor prealabile, prin apelarea la numerele de telefon: (022) 000 804, (022) 000 805, începând cu data de 14 ianuarie 2014.

Consecutivitatea evaluării propunerilor de proiect în baza principiului „Primul venit - primul servit”
<http://aee.md>

În conformitate cu Legea energiei regenerabile nr. 160-XVI din 12 iulie 2007 (publicată în Monitorul Oficial al R. Moldova, 2007 nr. 127-130) și Legea cu privire la eficiența energetică nr. 142-XVI din 2 iulie 2010 (publicată în Monitorul Oficial al R. Moldova, 2010 nr. 155-158), Guvernul Republicii Moldova a aprobat Hotărârea cu privire la Fondul pentru Eficiență Energetică nr. 401 din 12 iunie 2012 (publicată în Monitorul Oficial al R. Moldova, 2012 nr. 126-129). Fondul pentru Eficiență Energetică (Fondul) susține proiectele din Republica Moldova axate pe promovarea Eficienței Energetice (EE) și valorificarea Surselor de Energie Regenerabilă (SER), care au impact pozitiv asupra reducerii emisiilor gazelor cu efect de seră. Prezentul Apel este ghidat de procedurile și cerințele stabilite prin HG cu privire la Fondul pentru eficiență energetică nr. 401 din 12 iunie 2012 (Regulamentul Fondului), de procedurile și cerințele specifice aplicabile prezentului Apel, aprobate prin deciziile Consiliului de administrare al Fondului.

Consiliul de administrare al Fondului a decis alocarea sumei în mărime de 150 000 000 lei, ceea ce reprezintă valoarea totală minimă oferită în cadrul acestui Apel pentru finanțarea proiectelor eligibile în domeniul EE și SER.

Prezentul Apel vizează două categorii de obiective/clădiri:

- **Categoria A:** Clădiri sau complexe de clădiri, care sunt operaționale și oferă servicii pentru cetățeni cel puțin 16 ore pe zi, 7 zile pe săptămână (de exemplu spitale, aziluri pentru persoane în etate etc). Bugetul alocat inițial pentru investiții în clădiri de categoria A este de minim 75 000 000 lei.

- **Categoria B:** Clădiri care sunt operaționale cel puțin 7 ore pe zi, 5 zile pe săptămână (de exemplu licee, gimnazii etc.) Bugetul inițial alocat pentru investiții în clădiri de categoria B este de minim 75 000 000 lei.

COMISIA EUROPEANĂ A ACCEPTAT FINANȚAREA CONSTRUCȚIEI UNUI POD PESTE PRUT

Comisia Europeană a acceptat finanțarea construcției podului rutier Iași-Ungheni, în vederea interconectării Republicii Moldova la rețeaua transeuropeană de transport, a declarat premierul Iurie Leancă, în cadrul unei întrevederi cu ministrul Transporturilor din România, Ramona Mănescu.

Leancă a precizat că a fost informat despre aceasta printr-o scrisoare semnată de vicepreședintele Comisiei Europene Siim Kallas, comisar pentru Transporturi, potrivit unui comunicat al guvernului de la Chișinău.

„Tot ce înseamnă interconectare între România și Republica Moldova este, de fapt, conectare la Uniunea Europeană și acest lucru este prioritar pentru noi”, a subliniat șeful Executivului de la Chișinău.

În acest context, s-a vorbit despre modernizarea căii ferate, inclusiv construcția segmentului cu ecartament european Ungheni-Chișinău. Pentru o perioadă scurtă de timp se optează pentru construcția unui segment de zece kilometri de cale ferată largă către gara Nicolina din Iași,

fapt ce va permite și reducerea duratei călătoriei.

La rândul său, ministrul român al Transporturilor, a spus că Bucureștiul va oferi sprijin Moldovei pentru modernizarea căii ferate și este interesat să înceapă proiecte ce vizează construirea podurilor peste râul Prut, care au fost distruse în cel de-Al Doilea Război Mondial, și interconectarea Republicii Moldova la rețelele transeuropene de transport. Oficialul român a mai afirmat că Bucureștiul este gata să ofere Chișinăului asistență tehnică pentru armonizarea legislației naționale cu cea europeană.

Părțile au convenit să inten-

sifice cooperarea bilaterală pentru a crește gradul de asimilare a fondurilor europene pentru infrastructura de transport și să organizeze reuniuni bilaterale la nivel de experți pentru a avansa în proiectele în domeniu.

La 27 noiembrie, Iurie Leancă a semnat o Dispoziție prin care a fost creat Grupul de lucru din partea Republicii Moldova, care se va concentra asupra proiectelor comune de infrastructură, prin promovarea construcției podurilor peste râul Prut. Părțile au convenit ca prima reuniune la nivel de experți să aibă loc în prima jumătate a lunii ianuarie, la București.

www.expresul.com

RECEPȚIA FINALĂ A OBIECTULUI COLECTORULUI SUB PRESIUNE SPRE STAȚIA DE EPURARE A APELOR UZATE DIN OR. ORHEI

La data de 11 decembrie, 2013 a avut loc recepția finală a obiectului Colectorului sub presiune spre Stația de epurare a Apelor Uzate din or. Orhei, executată în baza proiectului nr. 0709-92-HK "Două colectoare de canalizare sub presiune spre SPR nr.1 până la stația de epurare a apelor uzate nouă proiectată în or. Orhei".

Proiectul de construcție a fost elaborat de către o companie de proiectare din Republica Moldova în cadrul contractului nr. NCB-W-0005-IDA din 02.09.2011 încheiat între Unitatea de Implementare a Proiectelor de Aprovizionare cu Apă și Canalizare, din subordinea Ministerului Mediului și o companie autohtonă.

Comisia de Recepție a inclus reprezentanți ai Ministerului Mediului, Unității de Implementare a Proiectelor de Aprovizionare cu Apă și Canalizare, Primăriei or. Orhei, Regiei „Apă-Canal” Orhei S.A., La eveniment au participat și reprezentanții instituțiilor de resort: Inspecția Ecologică Orhei, Centrul de Sănătate Publică or. Orhei, Inspecția

de Stat în Construcție Teritorială "Centru" și reprezentanții companiei contractoare.

Comisia de recepție finală, în urma examinării și analizei lucrărilor efectuate și a documentelor cuprinse în Cartea tehnică a construcției, a constatat că lucrările pe specialități au fost executate și recepționate conform contractului. Comisia a constatat că de la terminarea lucrărilor (09.11.2012) și pînă în prezent, construcția s-a comportat corespunzător și a recomandat recepționarea obiectului. Colectorul de canalizare sub presiune de la SPR nr.1 pînă la Stația de Epurare a Apelor Uzate are o lungime de 4,27 km și un diametru de 355mm. Valoarea Contractului a constituit 7 240 367,51MDL. Lucrările au fost executate în cadrul Proiectului Național de Aprovizionare cu Apă și Canalizare, în perioada 02.09.2011 - 09.11.2012, de către o companie moldovenească, selectată în baza licitației organizate în conformitate cu procedurile Băncii Mondiale.

www.water.md

RECEPȚIA FINALĂ A PROIECTULUI DE REABILITARE A STAȚIEI DE TRATARE A APEI DIN ORAȘUL UNGHENI

La începutul lunii decembrie, a avut loc Recepția Finală a lucrărilor - Reabilitarea Stației de Tratament a Apei din orașul Ungheni, în baza Contractului nr. NCB-W-0006-IDA, din cadrul Proiectului Național de Aprovizionare cu Apă și Canalizare, finanțat din sursele Băncii Mondiale.

Comisia de Recepție a inclus reprezentanți ai Ministerului Mediului, Unității de Implementare a Proiectelor de Aprovizionare cu Apă și Canalizare (UIPAAC), Primăriei or. Ungheni, Î.M. "Apă Canal".

De asemenea, la recepție au participat reprezentanți ai companiei de construcție, companiei de supraveghere a lucrărilor executate SWS Consulting Engineering SRL în asociere cu Hydea SRL și Techno Consulting & Design SRL, Inspecției în Construc-

ții, Inspecției Ecologice, Direcției Situații Excepționale și Centrului de Sănătate Publică teritoriale.

Lucrările de reabilitare a stației au inclus activități de renovare a echipamentului electric, lucrări de montaj a sistemului de dirijare a vanelor cu acționare electrică, etc. Lucrările executate vor contribui la creșterea eficienței energetice a stației și la modernizarea sistemului de dirijare.

Valoarea Contractului a constituit 3 995 329,62 MDL. Lucrările au fost executate în perioada 22 octombrie 2011 - 31 octombrie 2012 de către compania "Fintex" SRL, selectată în baza licitației organizate în conformitate cu procedurile Băncii Mondiale.

www.water.md

CALM: CARTE DE VIZITĂ

Misiunea CALM este de a promova o administrație publică locală democratică, descentralizată, transparentă și eficientă, capabilă să contribuie efectiv la dezvoltarea comunităților locale și asigurarea membrilor săi cu servicii publice de calitate.

MEMBRII CALM BENEFICIAZĂ DE:

- Instrumente eficiente de promovare a descentralizării și autonomiei locale reale;
- Stabilirea unui parteneriat efectiv cu Guvernul și autoritățile publice centrale în baza principiilor de egalitate, colaborare, legalitate, transparență și respect reciproc.
- Promovarea cooperării constructive și permanente între autoritățile locale și cele centrale;
- Participarea la seminare/mese rotunde/ateliere de lucru/vizite de documentare pe domenii cu tematică strategică pentru comunitățile pe care le reprezintă;
- Consultanță juridică, economică, financiară, statistică etc.
- Organizarea cursurilor de instruire și a schimbului de experiență pentru aleșii și funcționarii din administrația publică locală;
- Efectuarea de analize și expertize ale cadrului legal;
- Editarea unor studii, ghiduri, manuale, cărți, reviste, publicații, filme;
- Promovarea drepturilor și intereselor membrilor CALM;
- Consultanță pe problemele noii legislații și oferirea recomandărilor de implementare a noilor prevederi;
- Consultanță specializată în diverse domenii: tehnologii informaționale, inginerie, arhitectură, contabilitate, management;
- Intermedierea unor acorduri de colaborare cu localități din R Moldova, precum și cu cele de peste hotarele țării;
- Asistență și sprijin în atragerea de fonduri și scriere de proiecte;
- Asistență, suport și informație pentru APL și documente de consiliere expediate cu regularitate: e-buletine, newsletter, website, pliante, ziare, alte materiale de informare și comunicare;
- Acces la briefinguri, consultări, studii și cercetări;
- Serviciu de informare direct prin telefon sau email;
- Suport și asistență în relațiile cu mass-media și facilitarea oportunității de a fi evidențiate în campaniile naționale media ale CALM.
- Promovarea cooperării intermunicipale, a bunelor practici și a colaborării internaționale;
- Stabilirea și dezvoltarea cooperării cu asociațiile și organizațiile naționale și internaționale;

CALM: TREI PRINCIPII DE AUR ALE APL

Congresul Autorităților Locale vă prezintă trei spoturi, realizate în parteneriat cu IDIS „Viitorul”, în care sunt redade, într-un stil artistic, condițiile în care sunt nevoiți să-și exercite misiunea publică edilită locală. Pentru a viziona integral spoturile, urmăriți postul de televiziune EURO TV sau accesați pagina oficială CALM - www.calm.md

1. PUTEREA LOCALĂ E PENTRU TINE!

2. STATELE DE PERSONAL - COMPETENȚA EXCLUSIVĂ A PUTERII LOCALE!

3. Nu te plânge de nevoi. Caută soluții!

CU CALM, ÎN OGLINDĂ!

DRAGI PRIETENI, MEMBRI AI CALM ȘI REPREZENTANȚI AI ADMINISTRAȚIEI PUBLICE LOCALE DIN ÎNTREAGA ȚARĂ! Avem plăcerea să vă aducem la cunoștință faptul că, la inițiativa CALM, postul de televiziune EURO TV difuzează lunar o emisiune dedicată problemelor din administrația publică locală. Printre invitați vor fi reprezentanți ai APL de nivelul I și II, reprezentanți ai administrației publice centrale, experți în domeniu.

Emisiunea este difuzată o dată pe lună și este moderată de jurnalista Ecaterina Mitin-Stratan, realizatoarea proiectului „În Oglindă”. Scopul principal al emisiunii este de a atrage atenția societății asupra locului și rolului APL, dar și a accentua importanța descentralizării în dezvoltarea țării.

Suntem ferm convinși că numai prin identificarea și evidențierea problemelor din domeniul APL vom reuși să atragem atenția structurilor centrale asupra dificultăților cu care se confruntă administrațiile locale. Respectiv, vă sugerăm să dați de fiecare dată curs invitațiilor la emisiune, astfel încât opinia dvs. să poată fi auzită de o țară întreagă. Numai utilizând la maxim toate platformele de exprimare, inclusiv ziarul „Vocea Autorităților Publice Locale” și emisiunea radiofonică, vom reuși să facem ca și în Moldova să fie conștientizată o axiomă care în întreaga Europă este demult literă de lege:

**COMUNITĂȚILE LOCALE PUTERNICE
SUNT TEMELIA UNUI STAT!**

Congresul Autorităților
Locale din Moldova

APEL

Către toate comunitățile, care doresc să încheie acorduri de cooperare/parteneriat/înfrățire cu localități din România, Cehia, Suedia, Letonia, Bulgaria, Polonia. Doritorii sunt rugați să transmită la CALM, via fax sau e-mail, următoarea informație despre comunități: numărul de locuitori, mărime localitate, etc., domeniile de cooperare și țara, din care ar dori să fie viitorii parteneri de cooperare.

Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM)

acordă servicii reprezentanților Administrației Publice Locale în vederea elaborării Planurilor Strategice, consultanță juridică, alte servicii, care pot avea un impact important asupra dezvoltării comunităților locale, a promovării descentralizării și consolidării autonomiei locale. Pentru detalii nu ezitați să ne contactați.

CALM e mereu alături!

În fiecare Sâmbătă, la ora 14.00, la postul de radio Vocea Basarabiei ascultați

„Vocea Administrației Publice Locale”

cu Victor Rusu

De asemenea, puteți asculta această emisiune on-line prin internet la

<http://voceabasarabiei.net>